

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

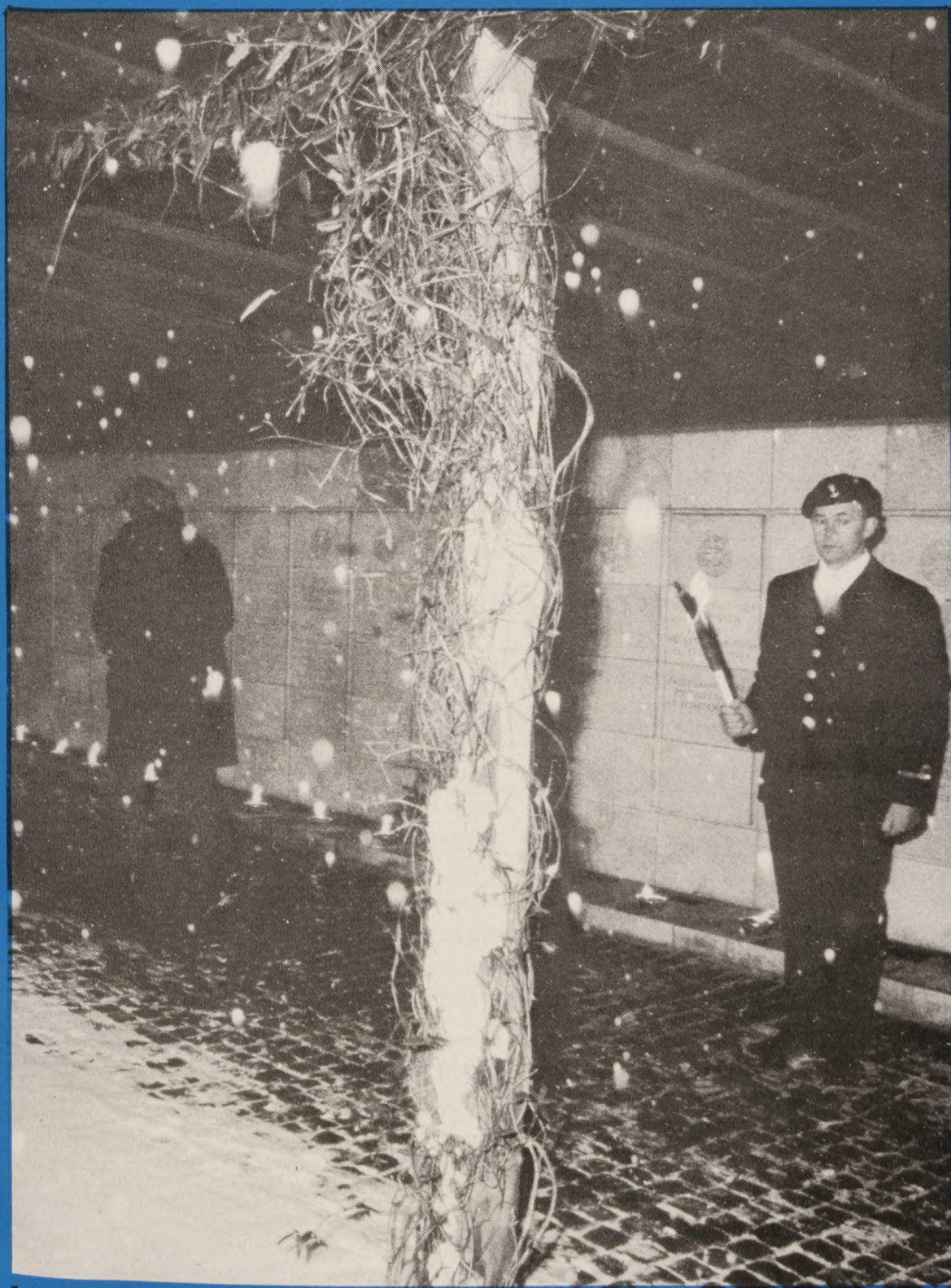
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pigtraad-Gestapofangen

Nr. 1
Februar
1982

Juleaften i Ryvangen. Fakkeltærer står æresvagt under pergolaen.

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev. (03) 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. (09) 25 14 77. (Der er 7 senge).

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Civilingeniør Mogens Dyre,
Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. (04) 45 86 22.

Næstformand: Kontorchef, cand.jur. Hans Andersen,
Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. (03) 86 55 59.

Kasserer: Bankprokurist Olav Holst, Bengtasevej 6, 2900 Hellerup.
Tlf. (01) 62 77 80. Giro 1 00 07 80.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.
Tlf. (06) 81 07 09.

Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11,
5874 Lundeberg, Hesselager. Tlf. (09) 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Oberst K. Kjeldsen
Hallingager 47, 5750 Ringe
Tlf. (09) 62 31 63

Kontorchef O. Olesen
Leonorasvej 8, 9000 Hasseri, Aalborg
Tlf. (08) 18 04 51

Skræddermester Povl Brandt
Glerupvej 19, 2610 Rødovre
Tlf. (02) 91 13 72

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. (06) 27 04 28

Redaktør Johs. Rasmussen
Ømkulevej 9 7100 Vejle
Tlf. (05) 82 65 72

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandstet
Tlf. (04) 44 86 04

General Fl. B. Larsen,
Kongstedgård, 4293 Dianalund.
Tlf. (03) 56 02 07

Provst Poul Riis
Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. (03) 53 35 34

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Arkitekt Ove Chr. Lembcke
Brødregade 19, 8900 Randers
Tlf. (06) 42 51 30

Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose
Tlf. (02) 48 56 74

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 1.500.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT

Helge Brinch,
Tåstrupgårdsvej 153, 1., tv.
2630 Tåstrup
(02) 52 01 25
Giro 9 31 54 54

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

ANNONCER

Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

REDAKTION

Johs. Fosmark,
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

Frode Toft,
St. Kongensgade 63,5,
1264 København K
(01) 15 59 57

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

Inde i bladet.

Hvad er livet uden idealer? . . .	3
Østfrontkæmpere deler	
»gode minder«	4
Dagbogen	5
Runde dage	9
Er nynazismen farlig?	10
Af dagens post	16
Kammeraterne fortæller	17
Foreningerne	19
Bøger	24
Mindeord	25
Adresselisten	28

De efterfølgende numre af vort blad udkommer 15/4 og 15/6. Stof fremsendes senest 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad - Gestapofangen

NR. 1

FEBRUAR 1982

37. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af dansk fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen . Landsforeningen
Gestapo-Fangerne . Hannover-Stöcken-gruppen . Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra
Neuengamme . Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

HVA ER LIVET UTEN IDEALER?

Som det fremgår af vort blad for november 1981 blev Dokumentenhaus i Neuengamme indviet af Senatet i Hamborg den 18. oktober. På senatets vegne blev indvielsen foretaget af overborgmester Klaus von Dohnanyi, og det gjorde et sterkt indtrykk på de mange gjæster, da overborgmesteren indflettet i sin tale, at hans far blev dræbt af nazisterne.

Hvordan gikk det til? Herom fortæller vor fangekammerat, den norske sognepræst Peder Scheie, Strømmen ved Oslo.

Hvad er livet uden idealer var det spørsmål, dr.jur. von Dohnanyi rejste i den sidste samtale med Peder Scheie, før han blev henrettet.

Det kan være vel så nødvendig å riste noen runer over en av de falne tyske motstandsmenn. Dr.jur. v. Dohnanyi var embetsmann i det tyske justisdepartement, juridisk rådgiver for bekkjennelskirken, admiral Canaris og general Hans Osters nærmeste medarbeider. Han overlevde 20. juli og ble ikke henrettet før i slutten av april 1945. Grunnen til det var at han allerede var blitt arrestert i 1943. Slik kom jeg da til å møte ham og være sammen med ham vinteren 1944-45. Han var »æresfange« i Sachsenhausen. En noe tvilsom ære, for han var en av dem som ikke i noe tilfelle måtte overleve Hitler. Han hadde vært med å reise motstanden inne i selv høyborgen. En farlig mann, som måtte regne med at der kun var en vei for ham.

Som æresfange var han havnet på et lite kott på Revier V sammen med tre andre. Det var den store fordel at i den overbelastede leir med 23.000 fanger, var det et lite fredet sted, hvor vi sammen kunne drøfte livets og tilværelsens gåter. Som så mange andre av disse ty-

ske motstandsmenn var han en troende, som visste at det var Gud som styrte livet også når det hele var en tragedie, menneskelig sett. Motivet, den egentlige drivkraften i hans liv, var denne etiske bunnethet, som gjorde at han og andre måtte handle slik. Noe kompromis var ikke mulig, selv om det var nødvendig å være listige som slanger. De kjente sine motstandere. v. Dohnanyi hadde i embets medfør mange ganger forhandlet med Hitler selv. For en ung tilhører fra Norge var det overmåte spennende å få rede på hvordan en samtale med Hitler foregikk. »De forstår,« sa han (v.Dohn. var vel den eneste som brukte De i tiltale) »at det nytter ikke med moralske eller etiske argumenter overfor Hitler. Det eneste argument som nytter, det er hensynet til det, han mener er en vinning for Tyskland.« Så fortalte han om hvordan han engang forsøkte å redde flere hundre epileptiske barn. SS ville ha tak i dette barnehjem for å bruke det til sine formål. I samtalen med Hitler var det bortkastet å spille på menneskelige

strenger, isteden klarte han den gang å overbevise ham om at det var mange framstående militære som hadde barn der, og det var tvilsomt om det ville ha gunstig åvirkning på kammoralen. Det hjalp. Barna ble reddet den gang. Men senere. I parentes bemerket: disse ungdoms- og førerskolene som ble beundret av naive nordmenn, som var på »studie-reise« i Tyskland, de var ofte bygget på mord av hundrevis av slike uskyldige barn og vanføre. Denne grusomme bakside får man ikke rede på som turister og gjester i et diktaturland.

*

Som bekkjennelseskirkens rådgiver var det falt i v. Dohnanyis lodd å forhandle om Niemöllers loslatelse med Hitler. Niemøller skulle jo etter dommen frigis. Men utenfor rettslokalet ventet gestapo. Og Hitler fikk raserianfall og v. Dohn. måtte gå med beskjed om at Niemøller under ingen omstendighet måtte slippes fri. Presten Dietrich Bonhoeffer som var hemmelig i Norge under krigen, senere skutt, var svoger av v. Dohnanyi. Dermed var han godt informert om den norske kirkes kamp. Og mens russerne nærmet seg Berlin i jan. 1945, og 1000 årriket til Hitler raskt nærmet seg slutten, kom oppbruddets dag for vår venn, en av de første dagene i februar.

Den siste gangen vi var sammen snakket han om nødvendigheten av å være trofast mot idealene. »Se nå på Bertinius,« sa han og pekte på en ungdom fra Lillesand, som var tatt på vei til England, hvorfor holdt han seg ikke heller i ro hjemme i Norge. Det var ikke nødvendig for ham å dra. Å ja, det var det. Han var som mange andre drevet av et ideal. Hva er livet uten ideal?«

Så ble det tyst inn i det vesle rommet. Det var siste gangen jeg så v. Dohnanyis høyreiste skikkelse. Senere kom det ad mange omveier en hilsen fra ham. Da var han ikke mer i de levendes tall.

ØSTFRONTKÆMPE TIL MØDE I FELSTED, FOR AT DELE »GODE MINDER«

Gamle nazister og nazi-sympatisører, som under Anden Verdenskrig meldte sig til krigen på tysk side, har i al hemmelighed holdt møde i Skyttehuset i Felsted. Så hemmeligt som det nu kan være, når det efter »bedste krigstidsmønster« foregår med lurblæsere og hornmusik, skriver Jydske Tidende for 29. novbr.

Bag arrangementet stod Henrik Johansen, Åbenrå, som selv har været på Østfronten som frivillig. Programmet omfattede modtagelse af de tidligere frikorpsfolk hos Henrik Johansen, hvor de fik anvist logi.

Om eftermiddagen samledes de i Skyttehuset i Felsted, hvor Henrik Johansen som initiativtager til mindedagen i anledning af, at det var »40 år siden, vi meldte os som frivillige til kampen mod bolchevismen«, holdt en mindetale over dem, der døde på Østfronten.

Derefter var der fælles kaffebord med underholdning af forskellig art, bl.a. lurblæsere, hornmusik og »sange på dansk og tysk, som I alle kender«.

Om aftenen blev der serveret »koldt bord med alt, hvad dertil hører«, hvorefter der vist en film om Frikorps Danmark. Derpå var der kammeratligt samvær, og ordet var frit for alle »som har nogle gode minder fra tiden, som er gået!«

Dagen efter samledes frikorpsfolkene på kirkegården i Åbenrå for at nedlægge en krans på den danske nazifører Fritz Clausens gravsted og tog derpå til mindelunden på Knivsbjerg for at lægge en krans.

Hele arrangementet foregik i dybeste hemmelighed, men ad sære omveje fik Jydske et eksemplar af programmet, underskrevet af Henrik og Dora Johansen, Høje Kolstrup i Åbenrå.

Henrik Johansen bekræfter, at det hele gik programmæssigt.

DER SKAL IKKE SKRIVES OM DET

- Men jeg vil ikke fortælle noget, for det hele gik så godt. Det var en privat sammenkomst, indbudt efter mund til øremetoden, siger Johansen. Der skal ikke skrives noget.

- Privat sammenkomst? Når der foreligger en duplikeret indbydelse underskrevet af Dem?

- Ja, men der skal ikke skrives noget om det. I er begyndt at rage i noget oppe ved Agerskov (formentlig Jydske omtale i tirsdags af Waffen SS-sammenkomsten på en gård i Rangstrup Kommune. Red.). Det er dårligt af jer. Og der skal ikke skrives om dette her.

- Hr. Johansen, har De aldrig tænkt over, at det både er vores ret og pligt at »rage« i sådan noget som dette her?

- Der skal ikke skrives noget. Vi har måske nok været partisoldater, men vi stod mand ved mand mod bolchevismen. Vest mod øst ligesom i dag. Jeg forbyder, at der skrives noget.

- Det kan De ikke.

- Jeg indkaldte bare til en privat sammenkomst, fordi det er 40 år siden, vi blev indkaldt til Frikorps Danmark. Vi var 10.000, og 4000 faldt. Det skal man vel have lov at mindes.

- Frikorpsfolkene blev ikke indkaldt, de meldte sig frivilligt. Og sammenkomsten var ikke mere privat, end at indbydelsen blev hængt op offentlige steder.

- Ja, i den tyske skytteklub i Rødekerø. Det var mod min ordre. Den var udleveret til en mand, der fik den, fordi han var med i Øster Højt. Han hængte den op mod min vilje, og jeg har irretsat ham. Jeg ved nok, hvordan Jydske har fået fat i den. Det er via en rigsdanser, som er medlem af den tyske skytteklub. Det er nogle kønne kammerater.

HORST WESSEL-SANGEN FORBUDT PÅ FORHÅND

- Det er det eneste offentlige sted, den har været ophængt, fortsætter Henrik Johansen. Og det var en privat sammenkomst. Ganske harmløs. Vi sang bare.

- Horst Wessel-sangen?

- Nej, den var forbudt på forhånd. Det var tyske og danske sange. Som »I alle de riger og lande - «

- Når I sang netop den, hvorfor så »dølge åsyn og navn«?

- Om vi gjorde ret eller ej - jeg har ikke en plet på mig! Og jeg holder ikke op, før jeg falder om!

- Det foregik dog i dølgsmål.

- Vi var bare gamle kammerater, som ville mødes. Vi har jo ikke hjemme noget sted. For fire år siden blev vi endda afvist på Knivsbjerg. Men jeg ville alligevel indbyde danske og hjemmetyske frivillige til en sammenkomst i 40-året.

- Hvor mange deltog?

- Det vil jeg ikke udtale mig om. Vi har lov at fejre en mindededag.

- Vi andre har også lov at finde det usmageligt.

- Vi gjorde vores pligt ved at melde os i krig mod de røde!

Så vidt Henrik Johansen, i dag dansk folkepensionist, der dyrker det mere fredelige magtspil på skakbrættet og er primus motor i Høje Kolstrup Skakklub, hvor han især satser på kontakt til de helt unge. Men altså heller ikke har glemt sin fortid som partisoldat for nazismen.

Henrik Johansen var ikke ene om at protestere mod, at den gedulgte nazisammenkomst blev omtalt i Jydske. Fem minutter senere ringede hans hustru Dora - medunderskriver på invitationen til de gamle østfrontkæmpere - og meddelte, at »hvis I skriver noget, skal jeg sørge for, at mange siger Jydske af«.

Beklager. Den risiko må vi løbe.

DOKUMENTATION

Som dokumentation bringer Jydske Tidende hele gengivelsen af indkaldelsen til mødet. Desuden bringer bladet en leder under overskriften: Når man roder... Bladet bruger så stærke ord, at man ikke før har set noget tilsvarende i det seriøse dagblad. Det hedder i de tre første linjer: Ikke for at være vulgær, men fordi dette gamle danske ord er dækkende: Jo mere man roder i en lort, des mere lugter den. Det er jo det, de gamle frontkæmpere fra Frikorps Danmark gør med deres møde i Felsted.

Senere hedder det: Det er kvalmende, når de nu fører sig frem som forfulgte stakler. Og dobbelt kvalmende bliver det, når de laver gedulgte sammenkomster i samme åndedrag, som de synger »I alle de riger og lande«, hvor der bl.a. står »Hvor dansken i verden fægted, men dølged åsyn og navn, jeg ved, at hans ånd er ej ægte, jeg tager ham ej i favn«.

Det er fedt hykleri. Og det bør siges ligeud. Man bør ikke skjule sin foragt. Ellers risikerer vi, at en yngre generation ryger på samme galej som disse gamle narre.

DAGBOGEN

Februar

1942

22/2: Dr.phil. la Cour fængslet af dansk politi og udleveret til tyskerne, men kort tid efter overført til dansk strafforfølgning. 24/2: Trafikminister Gunnar Larsen taler i Berlin. En tysk takketaler sagde, at man i Berlin lagde vægt på at vide, at man i minister Gunnar Larsen har en mand, der kan betegnes som forkæmper for det nye Europa.

1943

18/2: Hitler beordrer tysk totalmobilisering. 19/2: I Århus 4 domme mod folk, der fremstillede Frit Danmark. 23/2: 12 personer idømt fra 1 til 10 års fængsel for hjælp til faldskærmsfolk. Samtidig flere domme for udgivelse af »De frie Danske«. 25/2: Færdselsforbud i Kolding i mørklægningstiden efter attentat mod medlemmer af den tyske værne-magt.

1944

16/2: Det tyske mindretal i Sønderjylland opretter uniformeret korps. 26/2: Islands Alting har besluttet at ophæve den dansk-islandske forbundslov. 27/2: Hyrdebrev fra Danmarks biskopper, der fordømmer, at »de retsprincipper, som kristendommen har forankret i vort folk, skydes til side.« 28/2: Boghandel i Esbjerg schalburgteret.

1945

16/2: Ca. 250 fanger føres fra Frøslev til tysk KZ-lejr. Havnedirektor Laub og cand.mag. Kjeld Hjortø myrdet af Hipo. 17/2: Moskva Radio hylder den danske modstandsbevægelse. Forstander Gille, Københavns Maskinistiskole, myrdet i sit hjem. 19/2: 106 danskere ført til KZ-lejren Dachau. 20/2: I Odense myrdes 4 læger. 21/2: Odense hærget af store schalburgtageaktioner. Den tyske censur forbyder aviserne at bringe nekrologer over myrdede danskere. 22/2: Århus hærget af store schalburgtageaktioner. Tyskerne beordrer spærretid i Odense. 23/2: Den allierede generaloffensiv på vestfronten indledes. Silkeborg hærget af schalburgtage. To af stikkerorganisationen »Svend Ståhl«s ledere likvideret af modstandsbevægelsen. Sabotører afsporer general Linde-

manns tog ved Hjerm station. Som straf afbrænder tyskerne gården »Lille Hillersborg«. 24/2: Tysk bombeattentat mod eksprestog ved Hobro. 10 passagerer dræbt og 35 såret. 25/2: Modstandsbevægelsen i aktion mod Hipo i Rold Skov, hvor 14 Hipo-folk likvideres. 26/2: Tyskerne henretter 10 danske modstandsfolk. 27/2: Ildkamp mellem frihedskæmpere og Hipo på Blågårds Plads. Fru Monica Wichfeld, der blev benådet efter en dødsdom, dør i tysk fængsel.

Marts

1940

12/3: Finsk-russisk våbenstilstand efter vinterkrigen. 13/3: USA gennemfører låne- og lejeloven, der sikrer leverancerne til England.

1941

1/3: Redaktør Aage Schoch må efter tysk pres forlade Nationaltidende. 9/3: De hollandske styrker på Java (Indonesien) kapitulerer. 20/3: Regeringen afskediger gesandten i London, grev Reventlow og hans stab. 23/3: Forfatteren Soya idømt 60 dages hæfte for bog, der var uvenlig overfor Tyskland. Forlæggeren fik 30 dages hæfte. 6/3: Hal Koch afviser forslag om at blive opstillet til folketinget af Dansk Samling. 22/3: Sabotage mod tysk militærbarak. 23/3: Valg til folketinget. Den store deltagelse blev en stærk national demonstration. 27/3: Sabotage mod hal på Århus stadion. I Aalborg idømmes 8 unge mennesker fængsel fra 1 1/2-4 år for sabotage mod værnemagten.

1943

28/3: Undtagelsestilstand i Århus. Al færdsel forbudt i tiden kl. 19-6. 29/3: Store sabotageaktioner i København. Lærerinde Inger Merete Nordentoft idømt 5 måneders fængsel for at skjule eftersøgt radiomand. 30/3: Store sabotageaktioner i København, bl.a. mod Valby Maskinfabrik.

1944

1/3: Dannebrog hejses på de to første ministrygere i den engelske flåde. 3/3: Attentat mod adjunkt Foged, Odense. 4/3: Rådhuset og politistationen i Odense schalburgteret. Kaptajn Macke-

Til læserne

TAK

til de af vore læsere, som har betalt abonnement på vort blad for 1982. Også tak til de mange, som har sendt et ekstra beløb som bidrag til vort arbejde.

MEN

de som endnu ikke har nået at betale, skulle vi også gerne have med. Som en slags huskeseddel vedlægger vi et nyt girokort i dette nummer. De der har betalt bedes annullere kortet eller bruge det til at tegne en ny abonnent.

STOP

Desværre må vi standse tilsendelsen af bladet til alle der ikke har betalt senest 15. marts. Vær derfor rar og betal, inden det går i glemmebogen.

prang myrdet. 7/3: Spærretid i Odense. Boghandel i Svendborg schalburgteret. I Esbjerg idømmes 2 personer ved tysk krigsret tugthus for uddeling af illegale blade. 14/3: Det islandske Alting vedtager lov om indførelse af republik. 17/3: Schalburgtage mod Aalborg Stiftstidende. 21/3: Tyske tropper besætter Ungarn, der hidtil har samarbejdet med Nazityskland. 23/3: Redaktør Sigurd Thomsen, Social-Demokraten, myrdet. 27/3: Stafford Cripps, det engelske arbejderparti, hylder den danske ungdom.

1945

1/3: Tyrkiet erklærer krig mod Tyskland og Japan. 3/3: Ildkamp mellem sabotører og tyskere på banelinien ved Skanderborg. Forstelærer Hans Larsen, Hylke, myrdet. 8/3: Amerikanske tropper går over Rhinen ved Remagen. 12/3: Opråb fra Frihedsrådet om Norges forsyningsituation. 13/3: Flere danskere, deriblandt politiinspektør Mellerup overført til tyske KZ-lejre. 14/3: Naziterror i Århus, store materielle skader og attentat mod Grenå-toget, hvor flere passagerer dræbtes. 7 modstandsfolk henrettet. 200 fanger overført fra Vestre Fængsel til Frøslev. 15/3: Schalburgtage mod bladhusene i Randers. Arbejderne på Scandiafabrikkerne strejker som protest. 16/3: 28 fanger overført fra Odense til Frøslev. Fredericia Teater schalburgteret. 17/3: Hipo-terror på Nørrebro i København, 10 tilfældige mennesker såret, deraf flere alvorligt. 7 modstandsfolk henrettet. 18/3: Frihedskæmpere sætter Gedser-Warnemünde-ruten ud af drift. 19/3: Aalborg stadsarkiv, der var anbragt i den tidligere synagoge, schalburgteret. Schalburgtage i Kolding. 21/3: Opråb fra Frihedsrådet om de tyske flygtninge. Royal Airforce bomber Gestapos hovedkvarter i Shellhuset. Samtidig rammes ved en fejl bl.a. Den franske Skole på Frederiksberg. 22/3: Hipo-terror i København. Ved skyderiet dræbtes 6 mennesker og mange såredes. 26/3: Strejke i Vejle efter mord på to overlæger. Tyskerne beslaglægger 15 danske skibe. Sabotage mod radiofabrikken Allways, aktionen optoges på radio og blev udsendt af den engelske radio BBC. 27/3: Bopa, aktionen mod Langebro, hvorved en række skibe indespærredes. Schalburgtage mod Vendsyssel Tidende og Frederikshavn Avis. 28/3: 4 modstandsfolk henrettet. Redaktør Borge Schmidt, Århus, myrdet. 29/3: 5 modstandsfolk henrettet.

April

1940

9/4: Danmark besættes. Enkelte militære sammenstød. 13 faldne og 23 sårede danske soldater. Kongen og regeringen maner til ro. Den danske gesandt i USA erklærer, at han ikke føler sig forpligtet til at adlyde ordrer fra København. 10/4: Der dannes dansk samlingsregering. 12/4: Offentlige møder og demonstrationer forbydes. 13/4: Dansk forbud mod al privatkørsel med biler. 14/4: Tyskerne befæster de danske kyster. 16/4: Britiske tropper besætter Færøerne. 18/4: Storebæltsfærgen »Odin« beskadiges ved eksplosion. 20/4: Færgen »Nyborg« beskadiget ved eksplosion. 21/4: Første engelske luftangreb på Aalborg lufthavn. 23/4: Nyt engelsk luftangreb på Aalborg lufthavn. Storebæltsfærgen »Christian den 9.« synker efter eksplosion. 25/4: Rigspolitiet udvider med 300 mand. 26/4: Tredie luftangreb på Aalborg lufthavn. 27/4: 10.000 nye arbejdsløse. 28/4: »Politiken«s berygtede leder, rettet mod Churchill. Titusinder af abonnenter afbestiller bladet.

1941

6/4: Tyskland angriber Jugoslavien og Grækenland. 9/4: Overenskomst mellem USA og den danske gesandt Kaufmann om Grønlands beskyttelse. Regeringen beordrer Kaufmann hjem. 10/4: Kaufmann nægter at vende hjem. 12/4: Regeringen afskediger Kaufmann. 13/4: Russisk-japansk venskabspagt. 16/4: Regeringen beskylder gesandt Kaufmann for landsforræderi.

1942

9/4: Det første nummer af Frit Danmark udkommer. 19/4: Fire domme i København for demonstration 9. april. 23/4: Trafikminister Gunnar Larsen i Riga som gæst hos den tyske rigsminister Alfred Rosenberg for at sikre økonomiske forbindelser mellem Danmark og de af tyskerne besatte østområder.

1943

3/4: Meddelelse om 11 alvorlige tilfælde af jernbanesabotage. Rigsdagens samarbejdsudvalg retter appel mod sabotagen. 4/4: Sabotage i Hillerød og Skævinge. Politiet udlover dusør på 20.000 kr. for oplysninger om sabotørerne. 5/4: Sabotage mod maskinfabrik i København. Der ørettes tysk tugthusafdeling

i Horsens. 7/4: Dusør på 5000 kr. for opklaring af attentat mod tysker på Norrevold. 10/4: Meddelelse om en række sabotager i København. Ringsted jernstøberi saboteret. 13/4: Nye sabotager i København. 18/4: Sabotage mod Glud og Marstrands fabrikker. 26/4: Sabotage mod lædervarefabrik i København. 29/4: En typograf, en bogtrykker og hendes mand fra Hundested idømmes 6-18 måneders fængsel for at have trykt »Land og Folk« (det illegale). 30/4: En 29-årig student idømt 6 års fængsel for radioforbindelse med fremmed magts efterretningsvæsen.

1944

1/4: Platanbio og Hviids Vinstue schalburgteret. 5/4: Medlemskartotekerne fra K.U. og Dansk Ungdoms Samvirke stjålet. Roklubben ved Langelinie schalburgteret. 9/4: Opråb fra Frihedsrådet: 2 minutters stilhed kl. 12 for de faldne. Lektor Ibsen, Slagelse, myrdet. 12/4: Tysk forordning om legitimationskort for at passere Lillebæltsbroen. 17/4: Folkestrejke i Sønderborg. 18/4: Totalt forbud mod at færdes på den jyske vestkyst. Frihedsrådet henvender sig til Sovjetunionens regering om officiel forbindelse mellem Sovjet og det kæmpende Danmark. 19/4: Attentat mod to sporvogne i København. 24/4: Studenten Niels Stenderup henrettet. Læge Stefan Jørgensen, Gentofte, myrdes. 25/4: Tyskerne kræver alle biografer i København lukket. Tysk forordning om aflevering af alle våben. 26/4: Ny tysk henrettelse i Danmark. 27/4: Frihedsrådet sender »Åbent brev« til den tyske befuldmægtigede i Danmark, dr. Best. Tyskerne nedkaster falske engelske flyveblade over København.

1945

4/4: Ca. 450 danske politifolk kommer fra Neuengamme til Frøslev. 5/4: Sovjetregeringen opsiger pagten med Japan. Den japanske regering træder tilbage. Tyskerne beslaglægger heste i Danmark. 6/4: Fire frihedskæmpere henrettet. Meddelelse om, at 388 danske hidtil er døde i tyske KZ-lejre og fængsler. Yderligere 600 politifolk fra Neuengamme til Padborg. 7/4: Direktør Ørum, Haslev, myrdet af Hipo. 8/4: 22 af Switzers skibe undslipper til Sverige. 9/4: 150 danske fanger passerer København på vej fra Tyskland til Sverige. Hipo provokerer skyderi på Rådhuspladsen efter de 2 minutters stilhed på Rådhuspladsen. 10/4: Bombeattentat mod Gestapos hovedkvarter i Esbjerg, hvor-

efter der erklæres udgangsforbud i byen. Tysk forbud mod al trafik af danske skibe i Københavns havn. 12/4: Præsident Rossevelt dør. 14/4: Fire frihedskæmpere henrettet. 15/4: Store schalburgtager i Århus. 16/4: Frihedsrådet opfordrer arbejderne på de tyske flyvepladser til i stedet at søge arbejde i torvemoserne. Hipo-terror i Vejle. Tyskerne beslaglægger bl.a. Frederiksberg kommunes gasværks beholdning af kul, 11.000 tons. Ialt beslaglægges 90.000 tons i København. Svensk Røde Kors bringer 423 danske jøder fra Theresienstadt til Padborg. 52 danske jøder døde i lejren. 17/4: Gestapokvarteret i Odense, Husmandsskolen, bombet af engelske fly. Frihedskæmpere fjerner det tyske handelskammers dokumenter. 18/4: Ni frihedskæmpere henrettet. I København er 58 skoler beslaglagt til tyske flygtninge. 19/4: Tyskerne beslaglægger Gråsten slot. Store sabotageaktioner, bl.a. på Titan. Direktør Viggo Hansen, Assens, myrdet af Hipo. 20/4: (Hitlers sidste fødselsdag). Hipo bomber »Lorry«, »Hollænderen« og flere andre restauranter i København. Overingeniør Ove Christensen, BogW, myrdet af Hipo. 20/4: Frihedskæmpere spærrer Københavns havn med et vrag mellem Nyhavn og Knippelsbro. De sidste KZ-fanger, bortset fra Stutthof-fangerne, er nu bragt ud af Tyskland af De hvide Bus-

ser. Byretspræsident Th. Myrdal myrdet af Hipo. 21/4: Fabrikant Halberg og en nevø myrdet af Hipo i Svendborg. Generalstrejke i byen som protest. 22/4: Ungarske tropper gør oprør på Garderkasernen i København. Landsretssagfører Schiørring Thyssen og hustru myrdet af Hipo. 24/4: Ni personer dømt til døden ved tysk krigsret. De fleste af dem var jernbanefolk fra Fredericia. Proteststrejke i byen. Inspektionsskibene »Argus« og »Løvenørn« ført til Sverige af modstandsbevægelsen. Der er nu kommet over 300.000 tyske flygtninge til København. 25/4: Den første FN-konference åbnes i San Francisco. Tyskerne beslaglægger cykler på Bornholm. 26/4: Tyskerne beslaglægger cykler og heste i Randers. 28/4: Mussolini henrettes af italienske partisaner. 30/4: Tyskerne beslaglægger lastbiler i København.

STUDIEOPHOLD I USA?

Jeg har med interesse læst i bladet om »Thanks to Scandinavia«, hvor der tilbydes unge studiemuligheder i USA, men nu spørger jeg: Hvor skal jeg henvende mig for at søge?

Marianne

Svar: Fonden, der er tale om, administreres af: Danmark-Amerika-Fonden, Nytorv 9, 1450 København K (01) 14 56 18.

Eigil H. Larsens Eftf.

v.P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11
(v. Kongens Nytorv)

Flagfabrik

1255 København K
Telefon (01) 11 07 87

DAELLS VAREHUS

Runde dage

100 år

Sæby oplever den 24. marts en helt usædvanlig dag, idet den tidligere direktør for byens slagteri J. R. Skensved den dag fylder 100 år.

Skensved gjorde under besættelsen en god indsats, først ved at skjule flygtninge, dernæst ved senere at hjælpe dem over fra Sæby til Warberg. Han blev taget den 24. januar 45. Først sad han i Sct. Hansgades arrest i Aalborg. Derefter førtes han til Frøslev den 7. februar. Her sad han til befrielsesdagen.

Han gik af som direktør, da han fyldte 70. Han er et udpræget friluftsmenneske, og han har klaret sig selv, indtil han for kort tid siden kom ud for et færdselsuheld. Han bor nu på plejehjem.

Det kan i øvrigt tilføjes, at Sæbykredsen samles i maj til den årlige sammenkomst. I 1945 var man 50. I 1981 mødte der 20 til stævnet.

F-k.

Svend Bøgh Erhardsen, Strandparken 54, 7900 Nykøbing M, 70 år 16 februar.

Georg Sodemann, Svaneapoteket, 2800 Lyngby, 70 år 16. februar.

Elly Mathiasen, Cort Adelerseg. 17, 9000 Aalborg, 70 år 17. februar.

Helge Persson, Vasevej 63, 3460 Birkerød (Buchenwald) 65 år 20. februar.

Erik Vagn Madsen, Gravesvej 6, Klitmøller, 7700 Thisted, 60 år 21. februar.

Alfr. Nielsen, Steen Billesg. 20. 9000 Aalborg, 60 år 21. februar.

Erling Foss, Egebjergvej 15, 2920 Charlottenlund (medl. af Frihedsrådet), 85 år 25. februar.

Henning Frommelt, Tågerupvej 8, Kindvig, 4735 Mern (Buchenwald) 65 år 26. februar.

J. Chr. Bergstrøm, Christiansmindevej 12, 2100 Kbh. Ø (Stutthof 25.793) 85 år 26. februar.

Poul Lykke Hansen, Merløsevej 6, 2700 Brh. (Buchenwald) 60 år 27. februar.

C. J. Schultz, Hellesvej 20, 2300 Kbh. S (Buchenwald) 65 år 3. marts.

Ths. Chr. Pedersen, Østerbro 69, 9000 Aalborg, 70 år 4. marts.

Edith F. Hansen, Sletteager 90, 2640 Hedehusene, 60 år 4. marts.

V. Escherich, Vangedevej 231, 2860 Søborg (Buchenwald) 65 år 5. marts.

Tove Larsen, Indre Ringvej 199, 7000 Fredericia, 70 år 5. marts.

Anna Sørensen, Helgolandsg. 29, 9000 Aalborg, 75 år 6. marts.

Ludvig Hansen, Mikkell Vibesg. 2 st., 1417 Kbh. K (Stutthof) 75 år 7. marts.

Rich. Hansen, Ulsoparken 68, 2660 Brøndby Strand (Neuengamme 60.803) 65 år 13. marts.

Benjamin Mørch, Nerievej 1, 2900 Hellerup (Neuengamme 50.520) 60 år 13. marts. (Sad i 21 fængsler og lejre).

Ernst Tangdal, Pilevang 14, 2980 Kokkedal (Buchenwald) 60 år 14. marts.

Aksel Vestergaard Hansen, Birkealle 2, 9240 Nibe, 65 år 17. marts.

Leif Refdahl, Vibeholmsvej 11, 2600 Glostrup (Buchenwald) 60 år 19. marts.

Svend Peter Kjempff, Kystvej 32, 6200 Åbenrå (Buchenwald) 65 år 19. marts.

Bertel Chr. Gartner Nielsen, Charlottehøj 106, 9000 Aalborg (Dachau 141.686) 65 år 20. marts.

Keld Karise, Islandhøjparken 11, 2990 Nivå (Buchenwald) 65 år 20. marts.

Frederik Chr. Koch, Rubinsteinsvej 46, 2450 Kbh. SV (Buchenwald) 65 år 21. marts.

Svend Aa. Trusbach, Randkløve Alle 48, 2770 Kastrup (Neuengamme 69.510) 60 år 22. marts.

L. O. W. Jensen, Troldhøjen 5, 2730 Herlev, 60 år 22. marts.

J. Nybo Frederiksen, Abildgårdsvej 28, 2830 Virum (Buchenwald) 65 år 23. marts.

Erik van der Lieth, Parmag. 50, 2300 Kbh. S (Neuengamme 68.394) 70 år 23. marts.

Kathrine Maas, Ahornvej 4, 6000 Kolding, 65 år 24. marts.

Kaj Madsen, Ærenprisvej 10, 5000 Odense C, 65 år 24. marts.

Svend Rasmussen, Poppevænget 8 st., 2800 Lyngby (Sachsenhausen) 65 år 25. marts.

Henrik Verner, Glentevej 2, 7000 Fredericia, 70 år 26. april.

Svend Magnussen, Adrianvej 19, 2300 Kbh. S (Buchenwald) 65 år 27. marts.

Elna Andersen, Sebbersundvej 6, 9220 Aalborg Øst, 75 år 30. marts.

David Otto Slagelse, Nybrovej 213, 2800 Lyngby (Hannover-Stöcken 54.592) 60 år 30. marts.

Otto Hansen, Geelskovparken 2, 2830 Virum (Dachau 141.602) 70 år 31. marts.

Kaj Farnov, Rorosvej 49, 4760 Vordingborg (Buchenwald) 65 år 2. april.

Holger Johansen, Bernadottegården, 9560 Hadsund, 60 år 3. april.

E. A. Kronberg Christensen, Tordenskjoldsgade 25, 2., 1055 Kbh. K (Buchenwald) 65 år 3. april.

Ernst Henry Christiansen, Emdrup Banke 54, 2100 Kbh. Ø (Buchenwald) 65 år 3. april.

Axel Mosebo Rasmussen, Bergthorasg. 6, 3., 2300 Kbh. S (Buchenwald) 70 år 4. april.

K. Ridung, Hørgaard 205, 6200 Åbenrå (Sachsenhausen) 60 år 4. april.

Niels Aage Sørensen, Lykkegårdsvej 38 A, 9000 Aalborg, 65 år 5. april.

Karl Fr. Jørgensen, Ellebakken 31, 2900 Hellerup (Buchenwald) 65 år 5. april.

Mogens Nymand, Åbyevej 49, 2740 Skovlunde, 60 år 5. april.

Søren Korup, Thyrasvej 44, 7400 Herning (Hannover-Stöcken 54.581) 60 år 5. april.

John Wilken, Bernadottegården, 9560 Hadsund, 65 år 7. april.

Julius Frank, adr. ukendt (Neuengamme 54.421) 70 år 7. april.

Tage Guldberg Nielsen, Ivar Huitfeldts-gade 1, 9000 Aalborg, 70 år 9. april.

Hans Holger Nielsen, Valborg Alle 36, 3., 2500 Valby (Buchenwald) 70 år 10. april.

Ove J. Nielsen, Buddinge Hovedg. 250, 2880 Bagsværd, 60 år 11. april.

K. B. Bunken, Dronningsgårds Alle 5, 2840 Holte (Buchenwald) 70 år 13. april.

Verner Kring, Viktoriag. 30, 1., 1655 Kbh. V (Buchenwald) 70 år 15. april.

Antonius Hansen, Østerg. 28, 3400 Hillerød (Dachau 141.599) 65 år 15. april.

Hans Henrik Hørlyck, Jacob Appels Alle 74, 2770 Kastrup (Buchenwald) 65 år 16. april.

Else Heeris, Evaldsg. 6, st., 2200 Kbh. N, 70 år 16. april.

Arne Bihrendt Mogensen, Toftefaldet 12, 8240 Risskov (Buchenwald 86.315), 65 år 9. april.

ÅRHUS

Vilhelm Andersen, Rylevej 29, 8600 Silkeborg, 75 år den 15/1. Langtidsillegale.

David Hviid Rasmussen, Horsensgade 4, 8000 Århus C, 70 år 24/1 (Froslev).

Arne L. Arentoft, Fuglesangsalle 97, 8210 Århus V, 60 år 22/1. Langtidsillegale.

Peer Steensen Blicher, Teglmarken 6, 8800 Viborg, 60 år 22/1. Langtidsillegale.

60 ÅR

Kirsten Jensen, Ommel, Ærø, fylder 60 den 7. maj. Hun blev altid blandt kammeraterne kaldt Mor Didde til trods for, at der kun var en aldersforskel mellem hende og kammeraterne på 3-5 år. Navnet kan man kalde et kælenavn, og det skyldtes, at hun var som en mor for dem alle sammen. Hun kaldte da også alle kammeraterne sine drenge! under hele krigen.

Gruppen blev først stationeret på papirfabrikkerne, senere i Zigeunerhallen, hvorfor de ofte blev kaldt zigeunerne.

I 1942-43 var hun beskæftiget med distribuering af illegale blade, men i maj 43 kom hun i forbindelse med militærgruppen 8N gennem den daværende kompagnichef Frede Mogensen i Tjørnegade. Våbenlageret blev i juli 43 transporteret til hendes lejlighed i Sjællandsgade. Senere blev det meste af det anbragt i Grundtvigskirken, men der forblev dog en del af det hos Mor Didde, så det kunne anvendes til hurtige aktioner. I hendes lejlighed oplærtes så militære eksperter, der kunne gøre den rette brug af våben og sprængstoffer. Selv deltog hun i aktioner mod de tyske sabotagevagter.

I 1944 måtte hun gå under jorden, da nogle af gruppen blev taget. Lejligheden blev rømmet på en halv time, så da tyskerne kom, var Mor Didde forsvundet. Hun var dog aktiv lige til befrielsesdagen.

GENNEM 21 FÆNGSLER OG FANGELEJRE

Læserne vil ved denne overskrift med det samme sige: Nå, Benjamin Mørch, for mange vil huske ham fra TV-udsendelsen under den anførte titel. Det blev en gribende udsendelse under Lis Møllers fremragende tilrettelæggelse. Her fik en prøvet mand fra de onde år lov til

at beherske skærmen i samtlige 55 minutter, og mens de fleste TV-udsendelser får en eller anden minusbemærkning, fik Benjamin Mørch kun anerkennende anmeldelser.

Når vi omtaler ham her, skyldes det, at han den 13. marts fylder 60 år. Hans adresse er Nerievej 1, 2900 Hellerup.

Hans forældre var danske, med bopæl i Frankrig, men med sit 13. år kom Benjamin til Danmark, hvor han fik sin skolegang i Hillerød, men han syntes, at vi var alt for passive den 9. april 1940. Han besluttede derfor at tage til England for at gøre en indsats. På vejen dertil blev han imidlertid taget ved den østrigsk-jugoslaviske grænse under ret dramatiske omstændigheder. Han blev såret i det ene ben, og under flugtforsøg blev han taget af en patrulje med hund. Dermed begyndte hans vandring gennem de 21 fængsler og fangelejre, indtil han kom hjem til Danmark i forsommen 1941.

Her kom han ind i forskelligt illegalt arbejde, f.eks. efterretningstjeneste og sabotage. Det var først i Holger Danske, senere i Dansk Samling. Han blev taget den 29. februar 44 og kom til Horserød og Frøslev. Så gik turen til Neuengamme den 15. sept. 44 og derfra til Husumlejren. Herfra til Wansleben am See med arbejde i en forladt kalimine, hvor der blev fremstillet dele til V1 og V2. Amerikanerne nåede frem til lejren - og Benjamin Mørch kom til Paris. Det var dog stadig hans håb at komme til London, men så kom befrielsen. Han ankom til Danmark den 11. juni 45.

Det bærende i TV-udsendelsen var hans fremhæven af, at magt uden moral duer ikke - og det har han jo ret i.

F-k.

65 ÅR

Torsdag den 18. februar fylder redaktør Johs. Rasmussen, Vejle de 65. Hans stofområde ved Vejle Amts Folkeblad er kulturstoffet i Trekantområdet, så han har nok at gøre. Han vil for øvrigt være vore læsere særdeles velkendt gennem mange interessante bidrag i vort blad.

Det var den nationale stolthed, der gjorde ham illegal, så han kom meget tidligt med i Fri Presse. Senere var de en gruppe unge, der startede Dybbøl-Posten.

Han blev under besættelsen arresteret 2 gange. Første gang af det danske politi. Det blev til 4 måneder på Politigården. Vestre Fængsel og Blegdam-

mens arrest, men to år efter gik det galt igen. Han fik da 4 skudsår, i lysken, i brystet, på halen og i højre arm. Han kom så på tyskernes lazaret på Nylandsvej - men alligevel blev han kraftigt forhort.

Omkring påske 45 kom han til Frøsløv. Turen hertil varede 3 døgn, da man ustandselig blev stoppet af tyske lazaretter til Danmark, troppe- og forsyningsstog o.l. Fangerne dækkede en transport på 25 vogne med ammunition.

Efter befrielsen gennemlevede han en længere periode på rekreationshjem. Han har siden 1959 virket ved Vejle Amts Folkeblad. Det er et meget krævende job, men Johannes Rasmussen er en yderst flittig mand - og journalistik er og bliver hans liv. Man kan med rette tale om et helt liv i dansk presses tjeneste.

Han har siden 1977 været medlem af bestyrelsen af Kammeraternes Hjælpefond.

F-k.

Harry Naujoks 80 år

Præsidenten for den internationale Sachsenhausenkomité, Harry Naujoks, Vesttyskland, fyldte i efteråret 1981 80 år. Han er også formand for den tyske Sachsenhausenforening. Han var i en lang periode Lagerältester i Sachsenhausen og udnyttede i så vidt omfang som muligt stillingen til at varetage medfangernes interesser. Gennem denne indsats sikrede han, at mange fanger overlevede KZ-opholdet.

Naujoks blev på grund af sin antinazistiske holdning arresteret af Gestapo kort tid efter Hitlers magtovertagelse og kom til Sachsenhausen. Her var han i årene 1937-1942 medlem af den illegale lejrkomité og blev så Lagerältester.

Krigens sidste måneder tilbragte han i den berygtede KZ-lejr Flossenburg, hvor det var SS'ernes hensigt, at han skulle likvideres. Men han overlevede, idet hans fangekammerater i krigens sidste uger formåede at holde ham skjult i lejren. Han har fået tildelt Forbundsrepublikkens æresmedalje for tapper modstand mod nazismen.

-t

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge

ER NYNAZISMEN FARLIG?

Gennem de seneste år er der til stadighed kommet beretninger om nynazistisk og nyfascistisk aktivitet både her og der. Særlig udbredt har disse »tanker« i en årrække været kendt i Italien, men der har også længe været nynazistiske tillob i Vesttyskland. Vi har således længe kendt til det lille nynazistiske parti N.P.D. og til SS-folkenes gensidige hjælpeorganisation »HIAG«. Men i de seneste år har en særlig organisation tiltrukket sig opmærksomhed, nemlig den halvmilitære organisation »Wehrsportgruppe Hoffmann (W.S.G.)«. Den holdt feltmæssige øvelser med anvendelse af egne terrængående »kampvogne«.

Dagbladet »Politiken« kunne i marts 1981 oplyse, at W.S.G. offentligt paraderede i fuld uniform med stålhelm og karabiner med påsat bajonet. Det oplystes samtidig, at delstaten Bayerns kristelig-socialle indenrigsminister havde givet Hoffmann-gruppen våbentilladelse.

Nynazister bag 15 drab i 1980

»Politiken«s korrespondent i Vest-

tyskland, Henrik Kaufholz, berettede videre, at tyske højreekstremister og nynazister i 1980 begik 15 drab. Vesttysk politi fandt ved husundersøgelser hos nynazister 20.000 skud skarp ammunition, og politiet registrerede i 1980 1553 nynazistiske aktioner.

Nynazisterne har mange udenlandske kontakter, bl.a. til den franske gruppe »FANE«, der stod bag en eksplosion i en jødisk synagoge i Paris i 1980, og den engelske højreorienterede »League of St. George«.

Man regner med, at der i Vesttyskland består 75 landsdækkende højreekstremistiske organisationer, hvoraf i hvert fald 22 er decideret nynazistiske.

Støtte fra udlandet

Fra udlandet indføres gramfonoplader med Hitlers taler og kopier af nazisymboler o.s.v. Fra USA og Danmark indføres tysksproget agitationsmateriale, bl.a. genoptrykt nazistisk, antisemitisk agitation.

Det må dog bemærkes, at efter en række afsløringer blev Hoffmann-gruppen W.S.G. forbudt i 1980. Men W.S.G. var kun en enkelt gruppe. Der var og er mange andre. I Frankfurt opstod gruppen »Volkssozialistische Verband Deutschlands (V.S.B.D.)«, der har været aktiv i de seneste år, deltog i gadeoptøjer, iklædt SS-lignende uniformer og i deres agitation søgte at forherlige mindet om Hitler og nazismen. Der er nu rejst krav om forbud også mod denne gruppe, bl.a. har formanden for politiets fagorganisation i delstaten Hessen krævet gruppen forbudt med henvisning til dens voldelige optræden.

Grupperne samarbejder

Selv om nazigrupperne synes opsplittet i mange mindre grupper, er der tale om et ret nært samarbejde, især blandt lederne. Herom har den tidligere løjtnant i forbundshæren og senerefører for »Aktionsfront Nationaler Sozialisten« sagt: »Vi er ikke nær så splittede, som det ser ud til. For det første kender vi lederne hinanden fra nord til syd.«

»Politiken«s korrespondent peger i den forbindelse på bombeattentatet i München, hvor bombemanden Gundolf Köhler selv omkom. Det er oplyst, at Köhler deltog i Hoffmann-gruppens øvelser sammen med Arndt Heinz Marx, der var leder af gruppen »Sturm

Reklame for sølvmedalje til minde om den tyske storadmiral Karl Dönitz.

LØVENS KEMISKE FABRIK

Vi skaffer penge til huse.

Tænk De på tilbygning,
ombygning eller nybygning, så kontakt

KD
Kreditforeningen
Danmark

København:
Jarmers Plads 2,
1590 København V.
Tlf. (01) 12 53 00

Århus:
Åboulevarden 69,
8100 Århus C.
Tlf. (06) 12 53 00

Herning:
Viborgvej 1,
7400 Herning.
Tlf. (07) 12 53 00

Aalborg:
Algade 58,
9100 Aalborg.
Tlf. (08) 12 53 00

Odense:
Jernbanegade 16,
5100 Odense C.
Tlf. (09) 12 53 00

DEUTSCHE JUGEND!

IHR HABT ETWAS GEGEN:

- ~ Discothekenmief und Krach, den uns das Coca-Cola- und Kaugummi-Imperium USA-brachte!
- ~ Lanweilige Samstagabende mit Alkohol!
- ~ Verlorensein in der Großstadt!
- ~ Egoistische Anpasser und Duckmäuser!

DANN SEID IHR BEI UNS GENAU RICHTIG!

WIR BIETEN EUCH:

- ~ Kameradschaftserlebnis, u. a. auf großer Fahrt!
- ~ Lagerromantik, Spiele, Volkstanz!
- ~ Kameraden, auf die ihr euch verlassen könnt, die euch mit euren Schwierigkeiten niemals allein lassen!
- ~ Du brauchst nur 12 Jahre alt sein und Idealismus und Begeisterung mitbringen!

V.S.B.D. - Landesverband Hessen.

v. i. S. d. P. u. Kontaktadresse:

Dieter Sporleder
Postfach 11 10 07
6300 Giessen

Flyveblad fra ungdomsgruppe under den nynazistiske organisation V.S.B.D.

pressekonference, at falangisterne træner vesttyske, italienske og belgiske terrorister, og at de har kontakt med de nynazistiske grupper i Europa.

Næsten samtidig kom fra Bonn meddelelse om, at fire formodede tyske nynazister, der havde været i ildkamp med politiet i München, var blevet arresteret af politiet i Belgien. De havde længe været eftersøgt i flere lande, og det belgiske politi fandt hos dem geværer og ammunition i bagagen. De tilhørte den tidligere omtalte organisation V.S.B.D.

»Frederiksborg Amts Avis« bragte senere en artikel om de nynazistiske grupper internationale samarbejde. Det fremgik heraf, at de belgiske myndigheder ved efterforskningen i forbindelse med et bombeattentat i et jødisk kvarter i Antwerpen har fundet sikre tegn på belgiske højreekstremisters tætte tilknytning til vesttyske nynazister. Det belgiske politi mener også, at de fire tyske nynazister, der blev anholdt i Belgien, var impliceret i et bombeattentat, der kostede to menneskeliv.

Den vesttyske politichef Heinrich Boge mener ikke, at der findes en central international ledelse, men at der er samarbejde med hensyn til anskaffelse af våben og om at skjule efterlyste nynazister og terrorister.

Et vesttysk TV-hold har indsamlet materiale, der viser, at der sker en fælles kamptræning af flere landes nynazister i illegale lejre i Belgien og Frankrig.

I Belgien er en af de nynazistiske ledere den tidligere straffede naziler Bert Eriksson, der flere gange har udtalt sig til pressen. I forbindelse med forsøg på at retfærdiggøre det nazistiske terrorangreb på Münchens oktoberfest i 1980 - hvor 13 mennesker omkom og over 200 såredes - har Eriksson fremvist fotos fra en træningslejr i Belgien.

Hvem er nynazisterne?

De vesttyske myndigheder deler nynazisterne i tre hovedgrupper.

Den første består af relativt uskadelige ældre folk, der stadig dyrker Hitler som politisk forbillede. Dernæst er det en del unge mennesker, hvoraf mange er ringe uddannet eller har lidt erhvervs-mæssigt skibbrud, men de er som regel kun passive fortalere for nazismen.

Endelig er der en gruppe militante højreekstremister som f.eks. Karl Heinz Hoffmann (lederen af W.S.G., der for øvrigt nu er fængslet og sigtet for delagtighed i mord) og lederen af

7«. Arndt Marx skal nu være gået under jorden, og det vides, at han tidligere har været gæst hos St. George-ligaen i England. I Hoffmann-gruppen var han instruktør og underviste bl.a. i brug af bajonet. Han er også fotograferet sammen med en vis Frank Schubert, der i 1980 skød to schweiziske politifolk, da han var i færd med at smugle våben over grænsen.

Hoffmann-gruppen samarbejdede bl.a. med studenterorganisationen »Tübingen Studenten«, for hvem gruppen virkede som ordensvagter. Der er også kontakt til det kristelig-socialt parti (CSU), hvis leder er Franz Josef Strauss.

Kontakter i Libanon og Belgien

I sommeren 1981 beskyldte de to stridende parter i Libanon, de kristne højreorienterede falangister og den palæstinske befrielsesorganisation P.L.O. hinanden for at have uddannet nynazistiske terrorister, deriblandt nogle af dem, der står bag en række terroraktioner i Italien og Tyskland.

Falangisterne fremviste to vesttyskere, der skulle være flygtet fra en palæstinsisk træningslejr ved Beirut. De tilhørte begge Hoffmann-gruppen.

Omvendt fremviste P.L.O. to tyskere, som skal have været i en falangistisk lejr nord for Beirut. P.L.O. hævdede på en

V.S.B.D., Friedhelm Buss, der er sigtet for terroristvirksomhed.

Ville bortføre Willy Brandt

»Flensborg Avis«, der er det danske mindretals blad i Sydslesvig, har beskæftiget sig en del med den nynazistiske aktivitet, og bladet oplyste den 31. oktober 1981, at de fire tyske nynazister, der blev anholdt i Belgien, tidligere har været sigtet for planer om et attentat mod vesttyske regeringsmedlemmer og havde planer om at kidnappe bl.a. Willy Brandt.

Endvidere havde de planer om at befri Hitlers stedfortræder Rudolf Hess, der stadig afsoner en straf på livstid for krigsforbrydelser. Det nævnes også, at en række tyske aviser i den sidste tid har bragt nye oplysninger om gruppen og dens formodede forbindelse til andre højreradikale og P.L.O.-kredse i Li-byen.

I en lederartikel med overskriften »Naziterror« skrev »Flensborg Avis«: » - Højreradikalismen og højreterrorismen er stærkere end mange havde troet. Man er stærkere end mange havde troet. Man må uvilkårligt spørge, om ikke politiet alt for længe har beskæftiget sig med

venstrestremister og terrorister fra venstrefløjen, og om ikke politiet og forfatningsbeskyttelsen har brugt for megen tid til at beskæftige sig med atomkraft-modstandere og fredsbevægelsens folk i stedet for intensivt at tage fat på de grupper, der virkelig udgør en fare for dette vort demokratiske samfund. -«

(Fortsættes)

Freds-stævne i Mauthausen

En række af de store KZ-lejres internationale komiteer var i november samlet til et møde i Belgien. På forslag af den internationale Auschwitzkomité's formand, dr. Maurice Goldstein vedtog man at afholde et fredsstævne for de tidligere KZ-fanger i Europa. Stævnet skal afholdes på appelpladsen i den tidligere KZ-lejr i Mauthausen i Østrig, og det er foreløbig fastsat til afholdelse den 25. og 26. september 1982.

JOHAN FØGE JENSEN A/S

2, SKELBÆKGADE - DK-1717 KØBENHAVN V

DÆKKO

PRESENING KOMPAGNI A/S

Tlf. 01 - 28 80 60

Hoveddepot:

Kablejevej 32-34

2700 København

Brønshøj

FM © copenhagen press

- Hvad mener De om situationen?
- Ja, hvad skal man sige?
- Næh - det siger jeg også!

Få bedre råd

Der er mange fordele ved at bruge Sparekassen. Her træffer man folk med økonomi som speciale, fagfolk som ved, hvordan man får noget ud af pengene.

Derfor: Tal med Sparekassen før der handles. Uanset om det gælder køb og salg af værdipapirer, eget hus eller bare almindelige daglige økonomiske spørgsmål.

Spørg

**SPAREKASSEN
SØNDERJYLLAND**

-så har du et problem mindre

»Koch-stue« på Nors Hovedgård

Gennem længere tid er der arbejdet på at indrette en stor ny samlingsstue på Nors Hovedgård. I efteråret blev den færdig og ved en lille højtidelighed blev den døbt »Koch-stuen« til ære for fhv. departementschef H.H. Koch, der under besættelsen var en af hovedmændene for hjælpearbejdet for de danske fanger og deres pårørende, ligesom han også var med til at forberede hjemtransporterne fra de tyske fængsler og lejre.

Der er samtidig i »Bernadottestuen« indrettet en »væg« med tavler, der sym-

boliserer hele Fangesammenslutningen. Illustrationerne viser dels et kig ind i »Koch-stuen« og dels væggen med Fangesammenslutningens forenings symboler (yderst til venstre Buchenwald og yderst til højre Horserod, i øverste række fra venstre Dachau, Erhvervs-hæmmede, Fangesammenslutningen, Gestapofangerne, Hannover-Stöcken og i nederste række fra venstre Neuengamme, Ravensbrück, Sachsenhausen, Stutthof og Theresienstadt).

De smukke tavler er alle fremstillet af tusindkunstneren Agner Vennike, Dachauklubben.

»Koch-stuen« bærer H.H. Kochs portræt på væggen.

»Bernadottestuen« med foreningernes tavler på væggen.

NAT OG TÅGE I ODENSE

På Fyns Stiftsmuseum fremvistes Alain Resnais' gribende og stærke film om de tyske koncentrationslejre søndag den 6. december om eftermiddagen. Filmen blev gentaget onsdag den 9. december.

Filmens titel er som bekendt »Nat og tåge«. Den viser lejrene dengang - og hvad der i dag er tilbage af dem. En del af den er i farver, mens resten er i sort og hvidt.

Den vistes første gang i Odense den 15. februar 1981.

Ladelund, den 15. november

I Ladelund lige syd for grænsen afholdes hvert år en indegudstjeneste for de 857 koncentrationslejr-fanger, der ligger begravet på kirkegården i Ladelund. I år blev den afholdt den 15. november.

Der var deltagere fra Putten, den lille by i Holland, hvorfra samtlige voksne blev ført til Neuengamme. 298 døde i Ladelund. De 13 mødte hollændere var alle pårørende til dem, der er begravet i Ladelund, og de nedlagde en krans fra Putten.

Fra Ribe deltog 8 mand, og Niels Christensen samt Viggo Hansen nedlagde en krans fra danske fangekammerater.

Der var i år også deltagere fra øen För. Her er den største by Wyk, og borgerne i denne by har i mange år kæmpet for at få ændret navnet på en gade i byen, der var opkaldt efter den general Christiansen, der gennemførte massakren i Putten, men først i 1980 lykkedes det for dem at få ændret navnet på gaden, så den nu hedder Storegade (Grosse Strasse). Som en anerkendelse var en deputation inviteret til mindelunden i Ladelund.

Sognepræsten, pastor Richter, talte ved gudstjenesten over den skyld og gæld, alle tyskere har og om den forsoning, der er sket over grænserne. Den har bevirket, at vi i dag kan mødes fra tre lande for at overvære denne mindehøjtidelighed.

Ladelund kommune og menighed var senere værter ved en sammenkomst, og her blev der trukket minder frem fra krigens tid. Der blev også fortalt om, hvordan den årlige mindedag opstod, hvis udløber er en god vedligeholdelse af gravene.

Valdemar Sørensen, Ribe, tidligere Husum-lejren, takkede, fordi kommune og menighed resolut havde taget fat om

RINGKJØBING BANK RINGKJØBING BANK RINGKJØBING BANK RINGKJØBING BANK

nælden og fået mindedagen lagt i faste rammer.

Det var 17. gang, der var gæster fra såvel Holland som Danmark.

Forbundskriminalkontoret beskytter Mengele mod edb

FRANKFURT 30/12: De gældende bestemmelser til beskyttelse af personlige data mod misbrug via edb-anlæg anføres af forbundskriminalkontoret som grund til, at de sidste eksisterende fotos af den eftersøgte SS-læge Josef Mengele er blevet destrueret.

Ødelæggelsen af Mengele-billederne - fra en eftersøgning i 1958 - blev opdaget af anklagemyndigheden i november, da man bad om billeder, man ville forelægge et vidne til Mengeles mord og menneskeforsøg i Auschwitz. Mengele, der menes at holde sig skjult i Sydamerika, har ifølge utallige vidneudsagn deltaget i udvælgelsen af ofre for de tyske massedrab på jøder og stået for »medicinske« forslag med de forsvarsløse kz-fanger.

Justitsministeriet i Hessen er blevet underrettet om sagen, og undersøger nu nærmere, hvordan forbundskriminalkontoret har kunnet handle på den utrolige måde.

JULITYSK KZ-LEJR

Ingo C. Wagner fra Nørreballe på Lolland fortalte i dansk radio søndag 20/12 om de kuleaftener han havde i tyske KZ-lejre.

Julen 1943 var på en måde både en tragisk og en oplivende begivenhed for os danskere i Stutthof-lejren. Vi havde ingen Røde Kors-pakker, julemaden var roetoppe og en suppe af rødbeder, fortalte Ingo Wagner.

Julenat blev der sunget. Og det var en oplevelse, som ikke glemmes. Der blev sunget salmer og sange af alle i lejren. I tusindvis. Fra afdeling til afdeling. Pol-

ske, danske, nordmænd og russere. Når den ene salme holdt op, istemte andre et andet sted i lejren en ny salme.

Ingo Wagner kom til at opleve en juleaften mere under krigen, en fangetransport i det nuværende Østeuropa. Han var på en udekommmando og denne udekommmando var hele tiden på flugt fra de russiske partisaner, som søgte at hindre nazisternes tilbagetog.

Da Ingo Wagner kom tilbage til Danmark i 1945, var hans familieliv brudt i stykker, men alligevel blev 1945 en uforglemmelig oplevelse, fortalte Ingo Wagner i den fjerde og sidste udsendelse i provinsafdelingens serie om »Juleskikke og menneskeskæbner«, tilrettelagt af Bjarne Nielsen Brovst.

FARLIGE NYNAZISTER

Den vesttyske sikkerhedstjeneste anser nu nynazistiske voldsmander for at være lige så farlige som Røde Armé Fraktion-terroristerne, der står bag en række politiske mord i Vesttyskland.

Chefen for sikkerhedstjenesten i Slesvig-Holsten, Alfred Kuhn, siger, at

der blandt tredje-generations nynazisterne findes fanatikere, der uden varsel gør brug af skydevåben. I vid udstrækning anvender de samme taktik som RAF-terroristerne, skriver Vejle Amts Folkeblad.

Tallet på egentlige voldsmander anslås til ca. 170, men derudover er ca. 850 organiseret i bevåbnede kampgrupper.

Alfred Kuhn siger, at sikkerhedstjenesten har beviser for, at nynazisterne har planlagt en række aktioner i de næste måneder. Blandt en snes fremtrædende nynazister, der er gået under jorden, er publicisten Thies Christophersen, Märkær i Sydslesvig. Han har i flere bøger betegnet massedrabene i kz-lejren i Auschwitz under Den anden Verdenskrig som opspind.

Sikkerhedstjenestens undersøgelser viser, at de vesttyske nynazister råder over et net af internationale kontakter.

DET VAR DEN 19. SEPTEMBER

Det var den 19. september 1944, klokken var ca. 11, og sirenerne hylede. - Porten til frimurerlogen på Blegdamsvej i København åbnedes, og en gruppe fra Schalburgkorpset kom ud under ledelse af Palle Lütthans Østenkjær.

De kom direkte og med deres skydevåben pegende mod mig. Det blev så til Neuengamme, Buchenwald m.fl. lejre.

Efter krigen blev denne Østenkjær tiltalt - også for stikkeri (vedkommende undslap) og mord, og ved byretten idømt dødsstraf, som af landsretten blev ændret til fængsel på livstid. Jeg ville ellers godt have været med til at eksekvere dødsdommen, selv den dag i dag.

Information

Uafhængig af partipolitik

Uafhængig af økonomiske interesser

Abonnement: (01) 14 14 26

Dommen må være ham idomt udelukkende for mord, for jeg erindrer ikke at være blevet afhørt.

På grund af KZ-syndrom blev jeg pensioneret 12 år før tiden. Jeg får pension fra staten, og hvad der ellers følger med efter turen til Tyskland, men, der er en difference, mellem hvad jeg har i indtægt, og hvad jeg ville have haft, hvis jeg fortsat havde forrettet tjeneste. - Og hvad så? - Kan jeg med held rejse sag mod en af dem (Østenkjær), jeg hader mest af alt her i livet, med krav om konstanter.

I må godt kalde det hævntørst, jeg er ligeglad, men hvis han - mit mareridt - stadig lever, og han har sikkert ikke siddet inde ret længe, selv om jeg betragter det, han gjorde mod mig, som lige så alvorligt som mord, og værre end det mord, han blev dømt for, da det bare var en SS-mand, han myrdede, men hvis han stadig lever - mit mareridt - kan jeg så på nogen som helst lovlig måde genere ham?

Vi - Edith og jeg - klarer os udmærket, og penge kan ikke give mig helbredet tilbage, men de kan lune, og især den dag, jeg »eventuelt« bliver 67 år, skal på folkepension og går ned i indtægt. - Og hvorfor skulle mit »mareridt« ikke have lov til at bløde lidt, når det nu ikke skulle være sådan, at han skulle forbløde.

Evt. 67 år. - Dr. Funding, politiets tidligere personalelæge, sagde i 1971 til mig, at for hvert år jeg holdt op før tiden, ville jeg leve 3 år mere. Eftet det skulle jeg kunne blive 99 år (min morfar blev 95), og med fradrag af 15 år på grund af turen sydpå, skulle jeg kunne klare den til jeg bliver 84 år (min far er 84, så man ved aldrig.)

Og når jeg nu er i gang, så er der en anden ting i forbindelse med spørgsmålet om erstatning.

Efter tysklandsopholdet fik vi en symbolsk erstatning. Jeg erindrer ikke beløbet størrelse, men det var fra Vesttyskland. Fra Østtyskland har jeg aldrig fået en øre - har andre?

Jeg mener engang at have hørt, at der har været tale om at rejse krav over for Østtyskland, men at der skulle gås forsigtigt til værks.

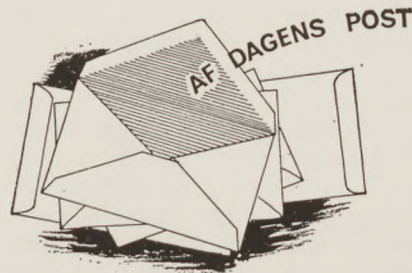
Hvad med at få lidt gang i det, og over for begge tysklænder. Vi er efterhånden ikke mange tilbage, så hvis vi skal have en smule glæde af den evt. erstatning, og det gælder såvel tidligere fanger som efterladte, så skal det være snart, da timeglassene snart er løbet ud. Ikke mit,

for jeg har ifølge Funding 24 år endnu, men adskillige er ikke så heldige, og mange er meget ældre end jeg, så hvis de skal have en smule fornøjelse af pengene, der selvfølgelig er skattefrie, så - ja, det haster bare.

Der er måske noget, jeg har misforstået, og huskeren er ikke helt i orden, men så har jeg da i alle tilfælde fået luft, og det er måske i den sidste ende vigtigere end penge.

I dette indlæg har jeg brugt formen *jeg og han*, men efter ønske kan i stedet sættes *de og os*.

Freddy Haxvig, 2300 Kbh. S.

Hvem vil undvære gamle blade?

Et af vore biblioteker vil gerne yde de besøgende den bedst mulige service også hvad angår vort blad.

Man mangler imidlertid årgang 28/1973 nr. 11 og 12 samt hele årgangene 29, 30, 31, 32 og 33.

Eventuelle blade bedes sendt til Chr. Winthers Vej 1, Silkeborg.

F-k.

Forsinket jule- og nytårshilsen

Foreningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, Omegnsafdelingen, havde bestilt (oven i købet som en af de første) en hilsen i den fælles jule- og nytårshilsen i december-nummeret. Den bringes hermed, idet vi beklager, at den ved en uforklarlig fejl ikke kom med i december.

GODT AT VIDE

Pensionister, der gifter sig

Vi er blevet spurgt, hvad der sker, når to pensionister gifter sig. Der sker faktisk en del.

De overgår til ægtepartakst, d.v.s. at grundbeløbet går ned fra 2.327 kr. til 2.137 kr. pr. måned til hver.

Invaliditetsbeløb og erhvervsudgytighedsbeløb forbliver uændret.

I det konkrete tilfælde var den ene tjenestemandspensionist, og den anden fik højeste invalidepension, og begge fik altså folkepension.

Pensionstillægget er indtægtsbestemt, så det vil formentlig bortfalde på grund af tjenestemandspensionen. Tjenestemandspensionen nedsættes en hel del, da der beregnes samordningsfradrag på grundlag af det beløb, der udbetales til begge ægtefæller som folkepension (fradraget udgør indtil 74 %, altså næsten tre fjerdedele af folkepensionens grundbeløb). Og det forekommer også urimeligt, at samordningsfradraget skal beregnes af begge ægtefællers folkepension, selv om kun den ene var tjenestemand.

Også skattemæssigt bliver det et minus, idet de to enlige pensionister havde et forhøjet skattemæssigt personfradrag på 29.500 kr. hver, medens de som ægtepar kommer ned på det almindelige personfradrag på 16.000 kr. til hver, altså en forskel på 27.000 kr., der skal betales skat af.

Man skal altså tænke sig om, inden man gifter sig, hvis man er pensionist, og den ene part tilmed tjenestemandspensionist.

Tilskud til fodindlæg

Der har siden bistandslovens ikrafttræden været usikkerhed og forskellig fortolkning vedrørende fodindlæg. Men nu har socialstyrelsen udsendt cirkulære nr. 12 af 13. juli 1981 om hjælpemidler efter bistandslovens prg. 58.

Heraf fremgår følgende:

Ved førstegangsansøgninger om fodindlæg skal der foreligge kirurgiske eller ortopædiske oplysninger til bedømmelse af behovet. Er det ikke tilfældet, skal der indhentes erklæring fra den alment praktiserende læge eller privat praktiserende speciallæge (disse erklæringer skal kommunen selv indhente).

Når der foreligger tilstrækkelig kirurgiske eller ortopædiske oplysninger fra egen læge eller speciallæge, kan der ydes hjælp til fodindlæg, hvis udgiften overstiger den såkaldte bagatelgrænse på 200 kr., og ansøgerens socialindkomst må ikke overstige 129.000 kr.

Er socialindkomsten større, skal man selv betale en del af udgiften.

Dansk Handelsblad

De frie købmands
ugentlige fagblad
Fenrisvej 11 - 8230 Aabyhøj

KRIGSSEJLER LÅ 91 TIMER I ISKOLDT HAV

Nylig holdt Erhvervshæmmede fra Frihedskampen landsmøde i Esbjerg. I forbindelse dermed talte bladet »Esbjerg Ugeavis« med et af foreningens medlemmer i Esbjerg, en 60-årig sømand. Han ønskede at være anonym, men fra hans beretning i bladet bringes her nogle udrag:

- Jeg var hovmester på DFDS-skibet »Tennessee«, der i konvoj var på vej mod hvide fra Canada til England. Vi havde masser af krigsskibe i en beskyttende ring omkring skibet. En storm splittede imidlertid en dag konvojen for alle vinde, og de tyske u-både havde frit spil til at sende søfolk i druknedøden.

En torpedo

- Kl. 22.00 om aftenen den 22. september blev vores skib ramt af en torpedo bagbords. Maskinmesteren blev dræbt, og siden mistede yderligere 15 mand af besætningen livet. Skibet løftedes op af vandet og sank i løbet af 3-4 minutter.

Jeg nåede sammen med nogle andre at komme over på en flåde. Vi var otte mand. Vi regnede med hurtigt at blive

samlet op, men intet skib så os. I de næste fire døgn led vi alle tørstens kvaler. Vore hænder og fødder svulmede op, og vi fik alle svære forfrysninger. Mange var bange og havde mistet modet. Jeg troede hele tiden på redning, og det var skönt at se det amerikanske kystbevogtningsskib »Ingham« efter 91 timer. Vi blev reddet, men måtte alle indlægges på hospital i Reykjavik med forfrysninger. Jeg har stadig mén af forfrysningerne, og det er bl.a. derfor, jeg er medlem af landsforeningen.

Om krigens første dage fortæller vor sømand, at han efter 9. april 1940 som

19-årig kok kom med et skib til Færøerne, der den 10. april var blevet besat af britiske styrker, der beslaglagde alle skibene og sendte dem til Liverpool, hvor de fik valget mellem at blive i England eller sejle under britisk flag, og siger han: - Vi valgte at sejle. Vores første opgave var at sejle med kul. Det foregik i en beskyttet konvoj, men vi kunne ikke gardere os mod de tyske flyveminer.

En dag vi var ved at lægge til kaj - det var 29. marts 1941 - løb skibet på en tysk mine. Det skete - heldigvis for os andre - så tæt på kajen ved Tower Bridge, at vi andre blev reddet meget hurtigt.

Ugeavisen stillede spørgsmål og spurgte bl.a.: - Hvilke tanker gør man sig, når der slås u-bådsalarm?

- Det eneste, man kan gøre, er at få sin redningsvest på og åbne dørene til rummene, så et eventuelt lufttryk fra en træffer ikke virker så voldsomt. Ofte kunne vi være i en sådan alarmsituation en uge i træk. De tyske u-både fulgte os som et kobbelt indtil chancen bød sig. F.eks. kom kun otte af en konvoj på 36 skibe - vi var med på »Tennessee« - retur til England.

ANTON LASSENS EFTF. aps

MALERMESTER K. SALLING MØLLER

Grundlagt 1887

Håndværkervej 7 . Telefon 08-12 00 99 . 9000 Aalborg

KAMMERATERNE

FORTÆLLER

HOFDESSERTEN

Efterhånden som månederne sled sig af sted i Hannover-Stöcken lejren blev vi mere og mere udhungrede. Blyforgiftning, kålrabisuppe og scheisserei tog på kræfterne. Den stadigt snævrende sult gav fantasien et enormt spillerum. Tankerne kredsede ustandselig om livet derhjemme, der fremstod som en drømmeverden.

Den lille albaner, der i en periode var min sidemand i Pastierei, stedet, hvor blypladerne blev besmurt med blymasse, mumlede ustandselig »Restaurant sitzen, Karte spielen, Kaffee trinken«. Det var nu hans uopnåelige drøm. Og den lille iltre græker, der ofte klaskede blymassen med voldsom kraft ned i bordet og hvislede: »Metaxas, Metaxas«. Hvad han så end mente med det.

Hos danskerne kredsede drømmen sig om helt konkrete spiselige ting. Når vi under luftalarm var i beskyttelsesbunkers var det simpelt hen lykken at få en plads i nærheden af Peter Bager. Så snart alle havde fået sig skubbet på plads i det snævre rum, var der straks en, der sagde: »Peter, fortæl os om, hvordan man laver hofdessert.« Og Peter fortalte i malende vendinger om,

hvordan man fremstillede denne vidunderlige dessert, beskrev indtil de mindste detaljer, hvilke lækre ting, han puttede i, og han fastholdt som nogen tryllekunstner de drømmende tilhørere i en skøn illusion.

Alt for hurtigt var seancen forbi, grundvandet i bunkeren, der nåede op over anklerne, kunne pludselig igen mærkes isnende koldt. Men snart lød det igen: »Peter, fortæl lige een gang til, hvordan man laver hofdessert.« Og

snart var man igen i drømmens verden.

Hvor mange gange, den utrættelige Peter i nattens løb måtte trække i »bager-tøjet« og udpensle, hvordan han lavede smørkrans og hofdessert, kan ikke tælles, men sikkert er det, at hofdesserten hver eneste gang var meget vellykket og blev nydt i fulde drag af de hungrende sjæle.

Häftling nr. 54580

Axel G. Nielsen

8700 Horsens

manglede lige en mand til på trompet. Han skulle nok skaffe mig udgangstilladelse, så jeg kunne være med i det private orkester. Han fik mit navn og lejrnummer skrevet op.

I løbet af et par dage var han tilbage med passertiladelsen. - Jeg fandt den under min flytning til min nuværende adresse. Hvordan jeg fik den med ud af lejren, ved jeg ikke. Men stående med den i hånden igen kom jeg til at tænke på, da jeg første gang stod med den! - Med denne passerseddel kunne jeg færdes uden for karantænen og senere uden for præsteblokken om aftenen efter arbejdstids ophør.

Den første gang, jeg benyttede min passerseddel, var til en kammerkoncert i biografen. Jeg sad som tilhører og oplevede en hel fantastisk fin koncert. Det var meget dygtige og professionelle musikere. Jeg »glemte« næsten, hvor det foregik.

Næste gang, jeg skulle ud af karantænen med passerseddelen i hånden, var til en prøve i det store symfoniorkester - vel 50-60 mand. Jeg lånte en bulet trompet. Man kunne spille på den, efter at jeg havde smurt den godt med spyt!

Jeg blev sat til at spille 2. trompet. På 1. trompet sad en ung polak - konservatorieuddannet og meget dygtig. Senere fik vi en 3. trompet - en spanioler! Som dirigent havde vi en hollænder - en meget dygtig fløjtenist.

Barakken, vi øvede i, var gammel. Der var lavt til loftet, men en sådan ussel træbarak gav faktisk en god akustik.

Alle i orkestret var vi fanger - dvs. alle havde vi den samme frygt og alle prøvede vi at holde fast ved et håb, der logisk set var helt utopisk. Men fælles var vi også om musikoplevelsen. Ved hver prøve gik der godt to dejlige timer.

Da jeg senere blev flyttet over i præstebarakken - den germanske (vi havde også en romansk!) - fik jeg en følgesvend til prøverne. Denne var katolsk præst. Han blæste horn i orkestret.

En ganske kort tid var jeg også med i et Jazz-band - i tysk stil! Der blev en aften spurgt, om en af trompeterne ville spille med i dette jazz-band. Jeg meldte mig, thi jeg ville gerne have et par aften-timer mere besat. Jeg vil ikke påstå, at det sidste orkestrets stil lige faldt sammen med min smag, men så gik den tid da!

Men hele herligheden fik en brat ende. Sidst i jan. 1945 blev al musiceren forbudt på grund af den stærkt omsiggribende plettyfus.

Musik i koncentrationslejr

En del tidligere KZ-fanger har sikkert oplevet et officielt fangeorkester i de sribede fangedragter. Orkestrenes stil svarede til et almindeligt tysk militær-orkester - dvs. et såkaldt harmoniorkester bestående bl.a. af træ- og messing-blæsere. De havde den særlige prøjsiske stil over deres marchspil! Selv tåler jeg ikke mere at høre den kendte »Alte Kameraden«. Det er en fin march, musikalsk set, men den vækker ubehagelige minder!

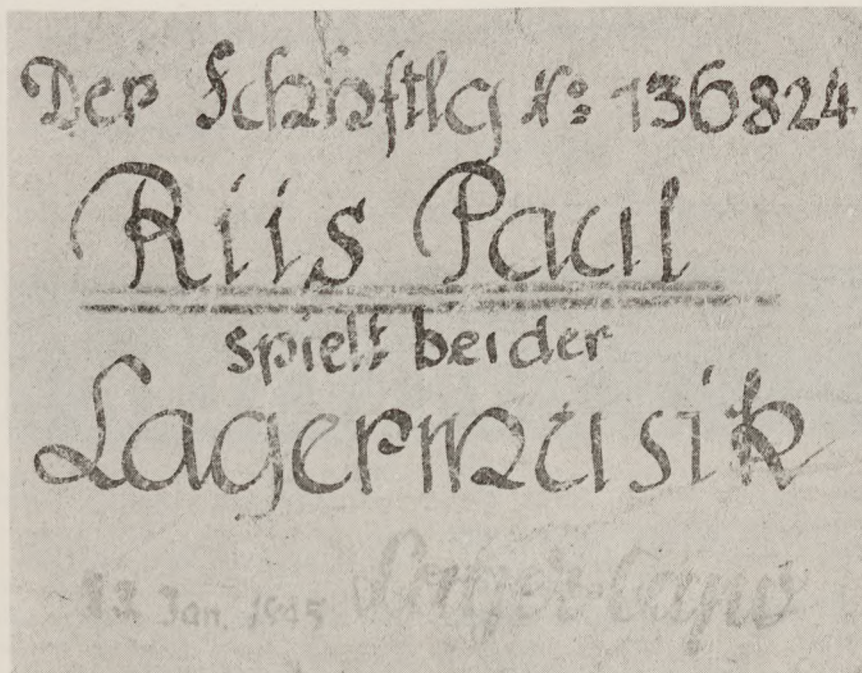
Jeg har ikke oplevet et sådant orkester i Dachau. Derimod fik jeg kontakt med en hel anden form for musik.

Jeg hørte om det i karantænebarakken lige efter nytår 1945. Midt i december var vi tre danske præster ankommet til lejren. Vi var de eneste dan-

ske de første måneder i en lejr på ca. 20.000! Rode Kors kendte ikke vort opholdssted. - Vi fik besøg af en tysk fange. Hvordan han kunne komme ind i barakken, aner jeg ikke. Men gamle fanger kunne jo mere end os nye.

Jeg kom i snak med ham. Det viste sig, at han var musiker. Da han hørte, at jeg havde beskæftiget mig med musik, og at jeg var fra København, blev han meget ivrig. Han begyndte at fortælle om sine oplevelser i den herlige by, København. Han havde været med Furtwängler i staden. Nu var jeg pludselig blevet interessant for ham.

Jeg fik at vide, at der var et symfoniorkester i lejren. Man øvede i strå- og madrasbarakken - altså dér, hvor man lavede og udbedrede madrasser. De

Poul Riis' passerseddel, så han kunne komme hen til stedet, hvor orkestret havde øvelser.

Endnu er det en gåde, at man havde fået lov til helt privat at etablere denne form for musikudøvelse.

Et stort spørgsmål må være instrumenter og noder, der opbevarede i den nævnte madrasbarak. Hvordan man har kunnet »organisere« alt dette grej ind i lejren, og hvordan musikudøvelsen kunne tillades, ja, det er et af de mange ubesvarede spørgsmål, der var i forbindelse med KZ-lejrene.

Trods dette, at det hele for mig varede så kort (ca. 1 måned), var det en mærkelig og helt fantastisk oplevelse at være med i dette symfoniorkester. Når man igen står med denne lap papir af en passeseddel i hånden, vælder som sagt minderne frem. Man kan næsten helt kort udtrykke det som noget i retning af »et lysglimt i helvede«!

Poul Riis

JANUAR

Fra Fangesammenslutningens bestyrelsesmøde i januar:

Formanden, Oskar Verner, indledte mødet med mindeord om Erik Beermann og Holger Grome, der begge døde i december. Deres død er et alvorligt tab for fangeforeningerne.

Derefter valgtes Peter Møller Madsen til næstformand. Da der har været afholdt kommunevalg, skulle der også udpeges repræsentanter til bestyrelsen for Bernadottøgården i Roskilde. Som Fangesammenslutningens repræsentanter genvalgtes Hans Andersen, Jacob Jensen og Børge Rønlev, medens Bernth Johannesson nyvalgtes i stedet for afdøde Erik Beermann.

Det oplystes, at Landsforeningen Erhvervs-hæmmede fra Frihedskampen i begyndelsen af februar afholder sit årlige social-seminar i Århus. Endvidere oplystes, at der på nuværende tidspunkt er gentegnet godt 1400 abonnementer på bladet.

Solveig Skjøtt meddelte, at Gestapofangerne på Sjælland har haft en meget vellykket udflugt med 40 deltagere til Bernadottøgården i Roskilde. Axel Lauritzen omtalte Landsforeningen Gestapofangernes julehøjtidelighed i Ryvangen.

Fra foreningerne oplystes videre, at Theresienstadtforeningen afholder bankospil den 6. februar, og Neuengammeforeningen afholder en nytårsfest, hvortil alle billetter på forhånd er udsolgt.

Dachauklubben meddelte, at dens repræsentant i bestyrelsen fremtidig ville være Arvid Hemmingsen.

Bernth Johannesson oplyste, at rekreativationsfonden har modtaget 50.000 kr. fra tipsmidlerne og 5000 kr. fra fonden af 9. november. Hermed skulle fondens virksomhed være sikret endnu et år.

FORENINGERNE

SAMMENSLUTNINGEN

NOVEMBER

Fra Fangesammenslutningens bestyrelsesmøde i november:

Formanden, Oskar Verner, berettede om højtideligheden i forbindelse med indvielsen af »Dokumentenhäus« i Neuengamme. Det havde været et meget værdigt arrangement med stor international deltagelse. Der blev fra dansk side nedlagt fire kranser ved monumentet, deraf en fra Fangesammenslutningen. Det blev oplyst, at »Familie-Journalen« vil bringe en stor reportage om Neuengamme i tre kommende numre.

Videre oplystes, at drøftelserne om en endelig plan for omlægning af pladsen med KZ-monumentet ved Helligåndskirken nu er næsten afsluttet. Et økonomisk problem i forbindelse med de af Fangesammenslutningen foreslåede henvisningstavler på flere sprog er nu blevet løst ved forhandling med kirkeministeriet.

Det meddeltes, at Helge Brinch nu helt har overtaget arbejdet med bladets abonnementsystem.

Der blev i anledning af den forestående jul bevilget en beskedent erkendtlighed til personalet på de to Bernadottøgegårde, der hver får tilsendt 500 kr. til fri anvendelse, f.eks. ved personalets egen julefest.

Der er søgt om midler til Rekreativationsfonden, bl.a. af tipsmidlerne, men der foreligger endnu ingen tilsagn.

Bernth Johannesson redegjorde for et møde med Roskilde kommune om en eventuel udskydelse af byggeplanens 2. etape. Fangesammenslutningens repræsentanter har givet udtryk for det standpunkt, at for så vidt vi fortsat har retten til det aftalte antal pladser, må det være kommunen, der selv træffer de økonomiske dispositioner, der skønnes nødvendige.

Hans Andersen supplerede redegørelsen på grundlag af oplysninger, der var fremkommet på det seneste bestyrelsesmøde i plejehjem-

mets bestyrelse, hvor man nu afventer kommunens udspil.

I forbindelse med en tidligere drøftelse om en eventuel vedtægtsændring i Rekreativationsfonden bemærkede Hans Andersen, at det må være tilstrækkeligt, hvis bestyrelsen i en særlig beslutning nedfælder den foreslåede ændring, især da rekreativationsfonden antagelig kun har en kort levetid tilbage.

Foranlediget af et spørgsmål fra Poul Nielsen om, hvordan det går i Hadsund, sagde formanden, at vi kan bede om en beretning derfra til det forestående repræsentantskabsmøde.

Axel Lauritzen omtalte Landsforeningen Gestapo-Fangernes landsmøde og julehøjtideligheden i Ryvangen.

Efter mødet, der var årets sidste, samledes man til den efterhånden traditionelle og hyggelige gang gule ærter sammen med de indbudte gæster, nemlig kontorcheferne Vagn Nielsen og Børge Rønlev samt formanden for Bernadottøgården i Roskilde, Jacob Jensen, og professor Paul Thygesen. Og det blev som sædvanlig en hyggelig aften.

-t

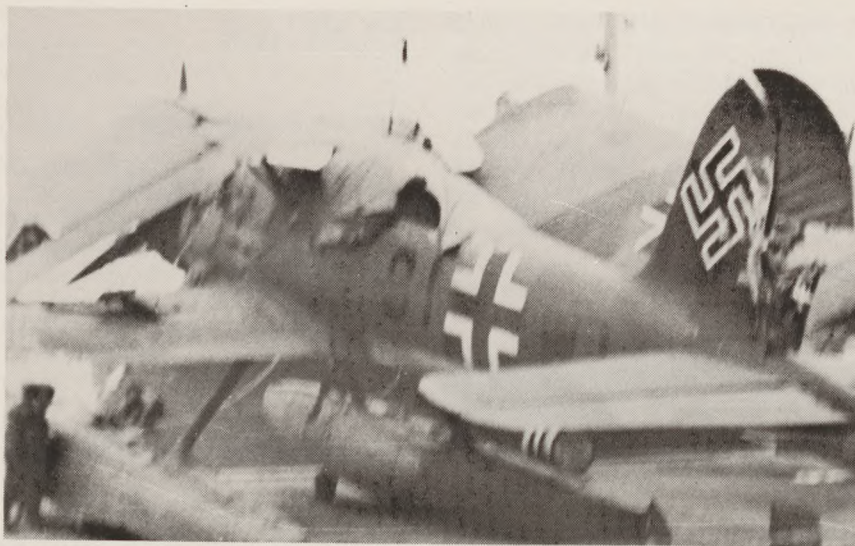
A.P. Møller

I arbejde på de syv have
- under den
syvtakkede stjerne

MÆRSK

Fotografen Gerhard Krogh, opholdt sig en periode i 1941-42 i Aalborg, hvor han en kort tid »virkede« som samarit for de danske arbejdere på den tyske flyveplads. Her, som også senere, optog han mange fotos for modstandsbevægelsen, bl.a. ovenstående, der viser tyske vandflyvemaskiner, der er beskadiget ved en meget enkel sabotageaktion. Flyene, der anvendtes til observationsflyvninger over Nordsøen, var forankret på lavt vand, og ved at pille lidt ved fortøjningerne, rev maskinerne sig så meget løs, at de blev slynget mod hinanden. Billedet, er under stor risiko, optaget, da maskinerne var bjærget op på land. Det var også Gerhard Krogh, der havde optaget de billeder af tyske soldater i Helsingør 9. april 1940, som vi bragte i aprilnummeret. Vi vil også senere vise nogle af Kroghs billeder fra besættelsestiden.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Gæstebogen 1981

De mange gæster i feriehjemmet har været flittige til at skrive kortere eller længere hilsener. Det er en god ting, da sådanne hilsener kan være meget vejledende både for bestyrelsen af Kammeraternes Hjælpefond og for de gæster, der følger efter.

De første gæster rykkede ind i marts, og i april hedder det: Vi har haft 8 dejlige dage med solskin de fleste dage, rigtig dansk forår, meget længere fremme end hos os fra det kolde og blæsende Vendsyssel... håber, dette hus kan blive i kammeraternes eje, så længe der er kammerater, der har brug for en god og dejlig ferie.

(Familie fra Frederikshavn)

16/5: Gennem en uge oplevede vi det dejlige hus med solskin i skønne omgi-

velser, og vi vil gerne takke de mennesker, der står bag alt dette. Vi håber, at de efterfølgende vil få samme gode ferietid, som vi har haft.

(4 fra Hvidovre)

23/5: Tak for arbejdet med nyindretningen. Det har I gjort godt!

(9 fra Aalborg)

6/6: Det har været en vidunderlig oplevelse at gense Kammeraternes Hjælpefonds feriehjem efter 27 års forløb... Det er helt fantastisk så mange forbedringer, der er sket med hensyn til moderne bekvemmeligheder.

(Familie fra Vesterbro i København)

Uge 26/81: Vi er en familie på 8. Efter en uge med dansk sommervej er det med tårer i øjnene, vi forlader dette vidunderlige feriehjem.

(Familie fra Rødovre)

Den første hilsen er fra 28/3. Den sidste er fra sidst i december. Antallet af familiemedlemmer har maksimalt været 10. Gennemsnittet ligger på 6.

Medlemsaften

Buchenwaldklubben afholder medlemsaften med damer tirsdag den 9. marts 1982, kl. 18.00 i marketenderiet, Mitchellsgade 19, 5. sal.

Vi samles om en fællesspisning af ungarsk gullasch og derefter kaffe. Kuvvertpris 40 kr.

Derefter vil der blive forevisning af politihistoriske billeder, der kommenteres.

Tilmelding til denne interessante »hyggeaften« sker ved pr. giro 6 17 60 03 at indbetale for deltagelsen til Buchenwaldklubben, Herninggade 1-4, tv., 2100 København Ø, senest den 1. marts 1982.

Med venlig hilsen
BESTYRELSEN

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

JULEN I RYVANGEN

Vintervejret prægede Landsforeningen Gestapofangerne julehøjtidelighed i Mindelunden i Ryvangen. Det var bitterligt koldt, men smukt at se træerne, mindesmærket og gravene helt klædt i hvidt. Trods vejret var der som sædvanlig mange, der alligevel modte op til den højtidelighed, hvis program efterhånden er fastlagt som et særligt ritual, der varer nøjagtig en halv time.

Mens sneen fortsat dalede, blev lysene på gravene tændt af frivillige fra Hjemmeværn og De kvindelige Korps, medens drenge- og pigespejdere fra Lyngby-Furesø division lagde blomster på alle gravene. Det blev et betagende syn med lysene i den dybe hvide sne.

Højtideligheden blev ledet af landsforeningens næstformand Axel Laurit-

zen, der afsluttede sin velkomst med et citat af den amerikanske forfatter Mac Leish: »Krigens unge taler ikke, men deres stemmer høres i de stille huse, hvem har ikke hørt dem hviske? Der er stilhed omkring dem, men stilheden taler gennem natten: Vi var unge, vi døde, husk os.«

Derefter sang Studentersangerne Aage Berntsens »Alle træer står så stille«.

Tidsskriftet

FREMTIDEN

kommer 4.

gange om året og er

Danmarks største tidsskrift

for aktuel udenrigspolitik.

Årsabonnement: kr. 110,-

Samtlige selskabets skrifter

kan bestilles gennem Deres

boghandler eller direkte hos

Det udenrigspolitiske

Selskabs sekretariat,

Vandkunsten 8,

1467 København K.

Telefon 01 - 14 88 86.

Juletaalen

Så talte pastor Sophus Boas, der under krigen var præst i Tyskland og fik adgang til at besøge danske fanger i fængslerne, men ikke i KZ-lejrene. Han sagde bl.a.:

- I Mindelunden for de unge landsmænd, der måtte bøde med livet for det, de fandt det værd at sætte livet i vove for, er det, som om vore erindringer bliver nærværende på en særlig måde.

Det er juleaften. Julen 1944 tilbragte jeg som gæst hos frihedskæmpere i tugthuset Dreibergen i Mecklenburg. Det blev mit livs juleoplevelse. Men ind under jul havde jeg en anden oplevelse: Jeg gik gennem Elbtunnellen til det vidtstrakte havneområde på den anden flodbred. Den dag fulgte efter en nat med bombeangreb, der havde forvandelt vejen til et månelandskab. Derfor kom jeg ud af kurs og ad veje, jeg ikke kendte. Jeg så noget borte sære ting. Det lignede rækker af kirkeklokker. Hvad mon det var? Et nyt hemmeligt våben måske?

Det var klokker, rigtige kirkeklokker, flere hundrede, store og små mellem hinanden i to lange rækker. Der var bevæbnede vagtposter langs rækkerne. Kirkeklokker på rejse med militæres-

korte. Det var nærliggende at gætte, at rejsen gik fra kirketårne rundt om i det besatte Europa til en smelteovn i Tyskland. Jeg brugte dengang hat, den tog jeg i hånden, medens jeg skridtede fronten af. En fangekolonne på vej mod tilintetgørelsen, en kolonne af frihedskæmpere, for det er kirkeklokker jo.

Hver på sit sted havde de røgtet det hverv at kalde folk sammen for at høre budskabet om frihed og fred. Jeg holdt øje med de klokker sidenhen og ved, at det blev maj 1945 uden at de førtes videre, og jeg tænker de nu er tilbage i deres tårne og kalder videre.

Vagtposterne jog mig væk, da jeg prøvede at læse, hvor de kom fra. Men det var også ligegyldigt. Det budskab, de kalder sammen til, er overalt det samme som også Danmarks klokker i dag kimer mennesker sammen om, det julebud, som Hostrup synger om, at det »trøster mildeligt mellem gravene«.

Vi står mellem grave i en mindelund. En fredfyldt plet for mindet om dem, der i de fem år mistede livet ved at kæmpe mod det, der var ondt for dem og ondt for os. De døde for os.

Det onde i verden døde ikke. Derfor er der altid brug for frihedskæmpere et

steds. Men det gode døde heller ikke. Det er stadig hos os. Det kimer nu til julefest! -

Efter talen kunne Axel Lauritzen takke alle, der medvirkede, pastor Boas, de mange, der år efter år frivilligt medvirker og derved bidrager til at gøre juleaften i Ryvangen til noget helt særligt, nemlig foruden Mindelundens personale også Studentersangerne, de frivillige korps og spejderne. Og så afsluttedes som sædvanligt med »Aldrig frejdig«.

-t

NEUENGAMME

NYTÅRSFEST MED FULDT HUS

Festudvalget havde megen glæde af nytårsfesten den 22. januar. Parolesalen var helt fuld af nytårsgæster, og deriblandt mange unge.

Den fungerende formand Jørgen Lind bød velkommen, hvorefter N. O. Køster udtalte smukke mindeord om Holger Grome og Erik Beermann. Han gav en del oplysninger om det fremtidige arbejde. Generalforsamling holdes således onsdag den 14. april, og da det samtidig er 20-års dagen for foreningsstiftelse, vil man gøre noget særligt ud af dagen. Den 20. april samles man ifølge traditionen ved Helligåndskirken for at mindes befrielsen fra Neuengammelejren.

Der blev sunget en hel del, og musikken havde man skaffet ved lydband. »Det er vores hidtil bedste aften,« sagde deltagerne.

Nytårshilsen

Foreningen har sendt sine medlemmer en smuk nytårshilsen. Forsiden er helt udfyldt af det fotografi, der viser samtlige deltagere i stævnet i Neuen-gamme, da Dokumentenhaus blev indviet den 18. oktober 1981.

Aabenraa Rederi A/S

Finlads-Konsulat

P. F. CLEEMANN

SKIBSMÆGLERFORRETNING

AABENRAA

telgr. »Cleemann«

tlf. (04) 62 21 82 - telex 52 111

SVENSK-DANSK KAMMERAT- SKABSSTÆVNE

Riksföreningen Folke Bernadottes Tysklands-Detachment og Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme arrangerer svensk-dansk kammeratskabsstævne i dagene:

**LØRDAG den 20. marts 1982 og
SØNDAG den 21. marts 1982 med »Europa-færgen« fra Grenå til Helsingborg og Grenå og retur til Helsingborg.**

Traditionen tro har de to foreninger besluttet at gentage succesen fra sidste år. Som i 1981 bliver »Europa-færgen« liggende natten over i Grenå fra lørdag nat til søndag morgen. Deltagerne fra Fyn og Jylland kan således overnatte på færgen og behøver først at tage afsked med vore svenske kammerater og kammeraterne fra Sjælland og København søndag kl. ca. 13.

Pris for Fyns- og Jyllandsholdene er 230 kr. pro persona. Pris for Sjællands- og Københavnerholdene er 250 kr. pro persona. (Hvis man selv sørger for transport til Helsingborg 230 kr.)

Man tilmelder sig til Ib Lærche, Immerkær 25, 2650 Hvidovre. Tlf. (01)75.58.03 senest 1/3 og benytter postgiro 8.07.34.81.

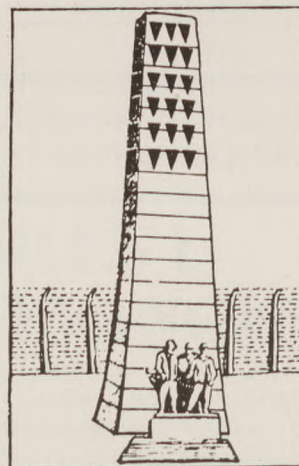
Vi opfordrer alle tidligere medlemmer af Jyllandskorpset, Lottekorpset, Røde Kors, tidligere modstandsfok og fanger samt vore medlemmer og deres pårørende til at deltage i dette svensk-danske kammeratskabsstævne! Vi får her lejlighed til at mødes med vore svenske kammerater fra Bernadotte-Detachmentets Kammeratforening, der med livet som indsats reddede os ud af de tyske tugthuse og koncentrationslejre i den anden verdenskrigs sidste timer!

Vel mødt i dagene 20. og 21. marts 1982 på Kattegat med »Europafærgen«.

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme

SACHSENHAUSEN

Fra Wiesbaden oplyser Sachsenhausen-komiteen pr. 13. januar i år, at man for at fejre KZ-kammeraten Martin Niemöller har afholdt et stævne i anledning af hans 90 års dag.

Niemöller var selv forhindret i at være til stede, da han lå til sengs med influenza, men en delegation overbragte ham stævnets hilsen.

Fra stævnet sendte man forbunds-kansler Helmuth Schmidt en hilsen, der udtrykker anerkendelse af hans initiativ for at fremme afspændingen. Man værdsætter initiativet af fuldt hjerte.

I en skrivelse til ministerpræsident Holgar Börner udtrykker man en tak, fordi den kulturpris, som landet Hessen nylig har indstiftet, er overrakt modstandsmanden professor Eugen Kogan. Han er den første modtager.

Ved modtagelsen på rådhuset hilste overborgmester Georg Bernd Oschatz stævnedeltagerne fra alle dele af forbundsrepublikken velkommen. Han udtalte anerkendende ord om byens æresborger, pastor Martin Niemøller og udtalte nødvendigheden af gensidig tolerance for dagens problemer. Han udtalte håbet om, at Sachsenhausen-fangerne også i fremtiden ofte ville vælge Wiesbaden som stævneby og være byens gæster.

Det danske årsmøde

Landsmødet 1982 holdes i Odense i dagene 24.-25. marts. Der bliver stillet forslag om en kontingentforhøjelse til 50 kr. om året. Den er for øvrigt allerede trådt i kraft i forventning om tiltrædelse ved landsmødet. Årsagen til forhøjelsen er de stadigt stigende priser på papir, porto o.l. Det kan tilføjes, at kontingentet ikke har været forhøjet i mange år.

Lovene er nu blevet renskrevet, og det fremgår af dem, at Ravensbrückgruppen har tilhørsforhold til Sachsenhausenforeningen. Desuden oplyses det, at foreningens fane overgår til Frøslev-museet ligesom evt. pengemidler overgår til Dansk Røde Kors ved foreningsophør.

lægger et meget grundigt gennemarbejdet stof på bordet for sine læsere. Han har også gjort store og frugtbare anstrengelser for at fremskaffe et ret dækkende illustrationsmateriale. Der er grund til at nævne dette, fordi forfatteren alt for ofte glemmer denne vigtige side af sagen. Illustrationer kan i sig selv være dokumentation for det, man skriver.

F-k.

FRIHEDSMUSEET

Stort besøg

Frihedsmuseet i København har haft et godt år i 1981 - så godt, at det kan regne sig som et af landets mest besøgte historiske museer.

Museet havde i årets løb 163.785 gæster, mens museets filial i Frøslev blev besøgt af 54.513 besøgende.

42.233 af de besøgende var skoleelever, der kom klassevis som led i deres undervisning.

Frihedsmuseet har i øvrigt i vinter vist en særudstilling med grafik af den schweiziske kunstner Moreau, der er født i Tyskland. Hans kunst forårsagede, at han i 1933 måtte flygte til Argentina, hvor han boede til 1963, da han tog ophold i Schweiz. Han udgav bl.a. en bog, som han passende kaldte »Mein Kampf« til sammenligning med Hitlers bibel med samme navn.

I denne bog viste han karikaturer af de nazistiske ledere. Siden udgav han også tegninger med de mest markante situationer fra krigen.

For frimærkesamlere

I forbindelse med den 4.-5. maj 1982 udsender postvæsenet et Europa-frimærke. Efter aftale vil Frihedsmuseet atter i år kunne modtage bestillinger på førstedagskuverter, som tillige vil blive forsynet med Frihedsmuseets særstempel: 4-5 maj 1982, et stempel, der udelukkende vil blive anvendt til disse førstedags-kuverter. Prisen for en kuvert med et frimærke vil for en førstedags-kuvert med både postvæsenets og Frihedsmuseets førstedags-stempling blive 10 kr. Bestillinger kan modtages allerede nu.

Frihedsmuseet har endnu førstedags-kuverter liggende for 1980 og for 1981. Disse sælges for 20 kr. pr. kuvert med et frimærke. Bestillinger sendes til Frihedsmuseet, Churchillparken, 1263 København K.

AMALIENBORG KLUBBENS NYTÅRSHILSEN

Post for gevær

Gamle gardere får fjerne blikke, når talen er om Amalienborg-vagtens »forenemste« vagtpost.

Da det danske politi den 6. oktober 1943 overtog vagten ved de kongelige slotte efter de nedværdigende uger med tysk vagt, blev bevogtningen af den kongelige familie som bekendt udført i nøje overensstemmelse med de hidtidige retningslinjer - med visse naturligt udvidede beføjelser.

Vort billede viser Amalienborg Slotsplads nytårsmorgen 1945 med billedhuggeren Saly's berømte rytterstatue af

Frederik den V'te endnu godt beskyttet mod overlast og med politivagtens faste post foran kolonnaden - mon han allerede kan ane, at fredsslutningen er på vej?

Nytårshilsenen blev ledsaget af bogen: Nordisk Kriminalpolis (Organ for Nordiske Kriminalpolisunionen). Hovedartiklen er på 40 sider, og den er skrevet af bogens/bladets resaktør Ingemar Krusell. Den har titlen: Pliktuppfyllelse eller underkastelse? og med undertitlen: Et tilbageblik på danske og norske politifolks dilemma i okkupa-tionsårene 1940-45. Det må siges, at forfatteren

FOREDRAG

Foreningen Frihedsmuseets Venner afholder i foråret følgende arrangementer i Frihedsmuseet:

Mandag den 22. februar: Generalforsamling.

Mandag den 8. marts: Fhv. minister Per Federspiel taler om SOE og den danske modstandsbevægelse.

Mandag den 22. marts: Oberst Carl Engholm taler om hæren under besættelsen.

Mandag den 5. april: Direktør Einar Brodersen beretter om brydningen af den tyske ENIGNA-kode.

Alle arrangementerne begynder kl. 19.30.

Kontingent til foreningen er 35 kr. årlig, pensionister 20 kr.

BØGER

ET LILLE DIGT

Vor fangekammerat L. G. Damgaard fra Neuengamme-foreningens bestyrelse er lidt af en livsfilosof. Det giver sig bl.a. udtryk i, at han af og til skriver nogle filosofiske digte. I 1981 udsendte han til en kreds af venner og kammerater en lille samling med fællestitlen »Reklamation«. Vi bringer her titel-digtet, der lige så godt kan gå for at være en slags ironisk nytårsvers (i en »brugsanvisning« siger han, at digtene bør læses meget taktfast):

*Det liv, vi fik, var flot forgyldt.
Nu er det skallet af.
Det smagte som en æske fyldt,
men keder os ida'.*

*Det liv, vi fik, blev hurtigt slidt.
Vi syn's, at vi blev snydt!
Vi fik leveret noget skidt.
Nu vil vi ha' et nyt!*

En sønderjysk sabotørs erindringer

I Sønderjysk Månedsskrift har der i efteråret været bragt en lang artikel om sabotagevirksomheden omkring Langetved. Det er Kresten Hansen, kaldet Kedde Højvang, der fortæller.

Han var i 1944 med til at danne en modstandsgruppe, der i februar 1945 kom i gang med jernbanesabotagen, der netop på det tidspunkt var vigtig her i grænseområdet. Han skildrer bl.a. en dramatisk ildkamp, da det tyske politi kom for at hente ham i Langetved Forsamlingshus. De følgende dage måtte han flyttes flere gange for at komme i sikkerhed, og hermed hjælp både lærer, præst, læge og sygeplejerske, ja, mange flere.

Præsten benyttede endog prædikestolen i forsøg på at forvirre Gestapo. Efter den episode blev »Kedde« simpelt hen egnets helt.

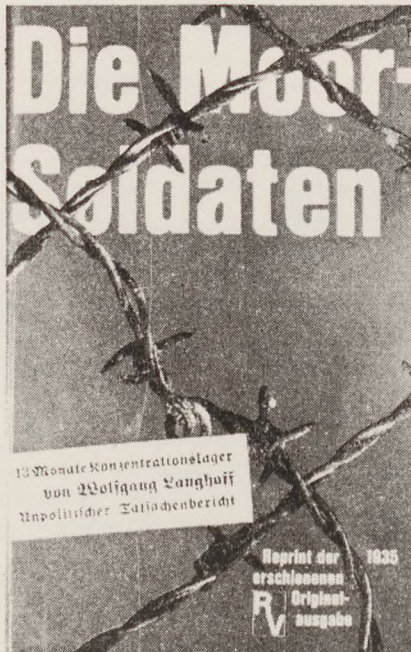
Die Moorsoldaten

Sådan er den korte titel på Wolfgang Langhoffs bog om arrestation og tilværelsen i koncentrationslejren ude i mosen ved den hollandske grænse. Bogen blev den mest kendte af de bøger, der bragte verden besked om tilværelsen bag pigtråd i de tyske lejre. Den udkom i Schweiz i 1935. På forsiden ser man pigtråd, der krydser hinanden. Desuden anføres, at bogen er en beretning om 13 måneders ophold i koncentrationslejr, samt at den er en upolitisk dokumentarskildring.

Forfatteren blev arresteret umiddelbart efter rigsdagsbranden. Bogen er et uændret optryk af originaludgaven.

I bogen forekommer sangen »Die Moorsoldaten«.

F-k.

En ikke helt almindelig KZ-bog

Den tidligere Stutthof-fange, redaktør Helge Larsen, udsendte sidste år sin første erindringsbog, og nu følger bind 2. De er udgivet under fællestitlen »Da i går var i dag«. Bind 1, der havde undertitlen »Fra Korsør til Horserød« er omtalt i nr. 3-1981, side 75. Bind 2, der nu foreligger på forlaget ZAC, har undertitlen »De myrdede«.

Dette sidste bind er beretningen om Helge Larsens næsten to-årige ophold i tysk KZ-lejr, men det er ikke nogen almindelig KZ-skild-

ring. Den indledes da også med et forord, som Helge Larsen selv siger bør læses først. For - som han selv påpeger - er det ikke en rapport om Stutthof, det er personlige erindringer, der på grund af de tilfældigheder, livet byder på og en række helt særlige omstændigheder adskiller sig fra de fleste fangers erindringer, og som i hvert fald ikke er typiske for livet i KZ-lejren, og da slet ikke for livet i Stutthof. Eller »blot personlige erindringer om, hvordan livet formede sig for en fange, der vist kan siges at have været usædvanlig heldig«.

H.L. kom fra Horserød til Stutthof i oktober 1943. Han fortæller kun få episoder fra dagligdagen i lejren, men derimod en - næsten usandsynlig - række helt specielle episoder, der hovedsagelig udspillede sig i lejren, idet tilfældet ville, at H.L. kom til at tilbringe en stor del af tiden andre steder end i selve hovedlejren.

Det begynder med en slags »skovtur« allerede i november 1943. To polakker og to danskere (H.L. den ene og undertegnede den anden) blev beordret med tre SS-mænd i en lastbil til en skov 20 km borte på Frisches Haff for at stjæle nyplantede træer til kommandantens have, og det blev en meget speciel skovtur.

Senere blev H.L. en slags »oppasser« i SS-barakkerne udenfor selve fangelejren og kom derefter en tid i en transportkommando (betegnelsen »kommando« vil sige et arbejds-hold), der hver dag kørte med bil til Danzig (Gdansk) og Gdynia.

Derefter et par måneder i en udekkommando i Bromberg, hvor arbejdet bestod i at indhegne en ny fangelejr! Og så fulgte en arbejdskommando til den lille østproviske by Rosenberg, hvor fangerne boede i det lokale arresthus og arbejdede på det lokale savværk. Her oplevede H.L. begyndelsen til det endelige tyske sammenbrud. Den 21. januar 1945 fik SS-vagterne telefonisk ordre til at føre fangerne tilbage. Men der gik ikke flere tog, og der var ingen biler, så det blev ud ad landevejen sammen med titusinder af flygtninge. Fem dage varede vandringsen, og da de kom tilbage, var hovedparten af lejren evakueret, deriblandt også de fleste norske og danske fanger.

Og nu følger igen en række mærkelige, næsten vanvittige oplevelser: sammenbrud, demoralisering, kaos og endelig evakueringen i pramme på Østersøen til Neustadt, hvor de på mirakuløs vis undgik at blive ofre for »Cap Arcona«-katastrofen, som de blev øjenvidner til den 3. maj 1945.

Bogen er skrevet i den tone, der er kendetegnende for journalisten Helge Larsen. Den er absolut læseværdig, men altså ikke en normal KZ-skildring. Det er en farverig beretning om helt specielle oplevelser, skildret af en KZ-fange, der heller ikke selv er helt almindelig.

FT

SORT PROPAGANDA

Frihedsmuseets årsskrift for 1981 er nu udkommet med ovenstående titel. Forklaringen er, at årsskriftet hvert år omhandler et bestemt emne, og denne gang er det altså temaet »Sort propaganda under 2. verdenskrig«, skrevet af seminarirektor Palle Schmidt, der i efteråret holdt et foredrag om samme emne i Frihedsmuseet. Det er det samme stof, der her i udvidet form er blevet til en interessant bog. Palle Schmidt har studeret dette særlige hjørne af 2. verdenskrigs historie med stor flid og grundighed. Det er også lykkedes ham at indsamle og registrere et meget betydeligt antal eksempler på sådan propaganda.

Det drejer sig om små hefter, flyveblade, falske cirkulærer, klæbesedler o.s.v., der fra allieret side, især fra England, er søgt spredt i Tyskland under krigen og undertiden også i de besatte områder.

I bogen er gengivet mange eksempler på sådan propaganda, og man får et imponerende indtryk af den opfindsomhed, der her er udvist. Et afsnit omhandler således, hvorledes man ad den vej gav tyske soldater anvisning på, hvorledes de kunne simulere forskellige sygdomme med henblik på at undgå at komme til fronten eller i forsøg på at komme bort fra fronttjenesten.

Årsskriftet tilsendes medlemmerne af Frihedsmuseets Venner, men kan også købes i Frihedsmuseet, Nationalmuseet og i Frøslevmuseet for 17,50 kr.

Bogen indeholder på de sidste sider endvidere årsberetning fra såvel foreningen Frihedsmuseets Venner som fra selve Frihedsmuseet. Foreningen har nu godt 1300 medlemmer.

MINDEORD

Erik Beermann

Erik Beermann, København, blev 70 år. Han, der havde været sergent i hæren, blev på et tidligt tidspunkt aktiv i modstandsbevægelsen. I oktober 1944 blev han arresteret af Gestapo og udsat for en række meget grove forhør, inden han blev deporteret til KZ-lejren Dachau.

Da De Hvide Busser i foråret 1945 nåede frem til Dachau, var han så medtaget, at han siden hen næsten intet erindrede om hjemtransporten. Efter hjemkomsten var han en tid knyttet til transporttjenesten i Dansk Røde Kors med at transportere levnedsmidler til Østrig og Tjekkoslaviet og bringe alvorligt syge patienter fra disse lande til Skandinavien.

Senere blev han ansat i et speditorfirma, indtil han måtte opføre på grund af svigtende helbred. Derefter var han i

nogle år knyttet til Frihedsmuseet, hvor han var en populær omviser.

Erik Beermann var formand for Dachauklubben og næstformand for Fangesammenslutningen, som han var medstifter af, og han var Fangesammenslutningens repræsentant i bestyrelsen for Bernadottegården i Roskilde.

Hans enestående loyalitet og hjælpssomhed gjorde ham afholdt og respekteret i fange- og modstandsbevægelsens organisationer, hvor han i mange år og på mange felter ydede en meget aktiv indsats. Mange vil således huske ham som den dygtige og hyggelige leder af en række fangestævner rundt om i landet.

Hans utallige kammerater vil længe mindes ham, og vi er mange, der føler, at vi har mistet en nær ven.

F.T.

Holger Grome

Holger Grome, København, blev 61 år. Og vi, hans venner og kammerater fra modstands- og fangebevægelsen, vil mindes ham som det menneske, han var, med streg under ordet *menneske*. Han forstod, at det var en hård verden, han levede i, men han indrettede sig derefter uden at gå på akkord. Derfor fandt han sin plads i modstandsbevægelsen, hvor han var aktiv i gruppen »Svend Gønge« i Nordsjælland. I februar 1944 blev han arresteret og siden ført til KZ-lejren Neuengamme, hvorfra han kom hjem som muselmand. Men trods gentagne og alvorlige sygdomsperioder gav han ikke op. I 45 år har han været ansat i postetaten, og han gik ind i hjemmeværnet, hvor han var kompagnichef, til helbredet tvang ham til at holde op.

I fangeorganisationerne var han en samlende person. Han var med til at stifte Neuengammeforeningen, hvis formand han var, ligesom han var medlem af præsidiets for den internationale Neuengammekomite.

Blandt store opgaver, han var med til at løse, må nævnes opførelsen af mindesmærket i Neuengamme og nu i efteråret indvielsen af et »Dokumentenhäus« i Neuengamme.

Han var en af dem, der sørgede for at holde kontakten mellem danske KZ-fanger og de svenske Røde Kors-folk fra De Hvide Busser. Han var også medlem af »Kammeraternes Hjælpefond«s bestyrelse.

Juleaften 1980 talte Holger Grome i Ryvangen og sagde bl.a.: »Vi er her for at mindes de faldne og holde vort løfte: De skulle ikke blive glemt. Deres død var forskellig. Nogle faldt i åben kamp, andre blev skudt under såkaldt flugtforsøg, mange blev henrettede og de fleste døde under umenneskelige forhold og ufattelige lidelser i Hitlers dødslejre. Men fælles for dem var, at de kendte risikoen og alligevel gik frivilligt med. De efterlodte gemmer et andet og mere intimt billede af de faldne i deres hjerter, men for os, der overlevede, står de som de ranke og gode modstands- og fangekammerater, de var.«

Det var Holger Gromes ord for et år siden. Nu kan vi gentage dem om ham selv. Hans venner og kammerater vil længe mindes ham, både for hans indsats dengang, og for det arbejde, han gjorde siden for at bevare sammenholdet og kammeratskabet.

F.T.

Gunnar Storgaard

Vort mangeårige medlem, fhv. skræddermester Gunnar Storgaard, Aalborg Kloster blev 75 år.

Storgaard havde under besættelsen skrædderforretning i Århus, og da hans sindelag med hensyn til besættelsesmagten var kendt, kom han i forbindelse med Toldstrup, hvilket medførte, at hans forretning blev brugt til mødested for kurerer og som illegal adresse, samtidig med, at »Frit Danmark« havde redaktion og trykkeri i baglokalet.

Da dette blev opdaget, og han måtte gå under jorden, blev han kok i en træningslejr for sabotører, der var oprettet på Venø. Denne lejr flyttede flere gange, og han fulgte med. På et tidspunkt, da lejren havde til huse på Hadsten håndværkerskole, blev alle efter en tragisk hændelse arresteret, og Storgaard fik en hård tur hos Gestapo, som han aldrig forvandt. Sine sidste år levede han en lykkelig tilværelse i en lejlighed på Aalborg Kloster. Her brugte han sin tid til at hjælpe andre, en ting som han gjorde med stor glæde, ikke mindst når det havde forbindelse med folk eller foreninger, der havde haft med modstandskampen at gøre.

Aalborg Afd.

Syklubbens Max

Døden hoster hårdt i besættelsestidens »Syklub« i Helsingør, den organisation, der mere end alle andre var med til at holde en dør på klem ud til den frie verden. Max, Syklubbens Benjamin, blev 59 år.

For den ny generation vil han nok være mest kendt som direktør Christian Molt Wengel, leder af tekstilfirmaet Dancoat, Maglebjerg i Lyngby. For de midaldrende, som levede besættelsestidens hektiske år med i Helsingør og var engageret i at hjælpe folk på flugt fra tyskerne over Øresund, vil han huskes som drengen Max, der mere end nogen anden søgte eventyret og spændingen.

For ham var ingen mission for farlig, men bag hans fandenivoldskhed og trang til at bevæge sig ud, hvor isen var tynd, og bag hans latter og kåde, smittende humør, bankede et varmt hjerte for den sag, han havde engageret sig så dybt i.

Hans tilknytning til Helsingøregnen var baseret på læreårene på Hellebæk Klædefabrik, og herfra gik han helhjertet og med aldrig svigtende mod ind i det illegale arbejde, først og fremmest i Syklubbens job med at holde forbindelsen vedlige til det frie Sverige og den øvrige verden udenfor tyskernes jerngreb. Da Syklubben blev trevlet op, og en del af dens medlemmer sat i tysk fængsel, eller indlagt dødeligt såret efter kampen på stranden ved Julebæk, gik Max under jorden, og tog de sidste krigsår med herhjemme, naturligvis der, hvor det gik hedest til.

Da freden brød ud, vendte Chr. Molt Wengel tilbage til tekstilbranchen, og ved sin død var han chef for en blomstrende virksomhed.

Ole Rex

Viceinformationschef i Folketinget Ole Rex blev 55 år. Ole Rex var født i København, og efter eksamen fra Hindholm Kost- og Realskole vendte han tilbage til hovedstaden, hvor han begyndte en journalistisk uddannelse på det daværende Nationaltidende, en uddannelse, der blev afbrudt af 2. verdenskrig. Under krigen var Ole Rex aktiv inden for modstandsbevægelsen og var sammen med Borge Outze og mange andre med i forberedelserne på at oprette Information. I årene efter krigen ernærede Ole Rex sig som free-lance journalist.

Olga Lütken

Overlærer Olga Lütken, Annisse, blev 60 år. Hun havde tidligere systue i København, men blev i en moden alder lærer ved Hillerød skolevæsen. Hendes indsats i besættelsestiden giver læge Uffe Horwitz, Lystrup, anledning til disse mindeord:

En af Danmarks store kvinder er død. Hun levede sit liv stille, næsten upåagtet, beskedent, altid den lyse, smilende, venlige kvinde, sådan som vi få, der er tilbage fra BOPA-sabotagen husker hende.

Olga Lütken var sammen med sin søster, Vera, blandt de kvinder, der bar modstandsbevægelsen oppe. Sammen drev de to søstre på skromt en systue i Vendersgade i København, hvorfra planerne til de største sabotageaktioner som Torotor og Langebro udgik. Hendes lyse sind, hendes lyse smil hjalp os over mange situationer, uden hvilke vi ville være brudt sammen.

Ligeså tyst, som hun gled ind i den hårde sabotage, lige så stille vendte hun tilbage til dagligdagen, da freden kom. Hun vendte tilbage til systuerne, indtil hun i en fremrykket alder begyndte på sin uddannelse til lærer på aftenseminarium og sluttede som overlærer ved skolevæsenet.

Erik Johnstad-Møller

Hjemmeværnets første chef, generalmajor Sv. E. Johnstad-Møller blev 87 år. Han var hjemmeværnets chef fra 1948 til 1959. Under 1. verdenskrig blev han løjtnant, og i årene forud for 2. verdenskrig gjorde han tjeneste i generalkommandoen, en kort tid også i den franske hær. I besættelsestiden var han aktiv i modstandsbevægelsen, hvilket indbragte ham et år i tysk fængsel og i Neuengamme. Han var med i komiteen, der rejste monumentet for den ukendte KZ-fange ved Helligåndskirken.

Johnstad-Møller var en særpræget personlighed med en stor vennekreds. Hans særlige facon fremgår af følgende notits, som vi har modtaget fra en af hans fangekammerater i Neuengamme:

Med general Johnstad-Møllers bortgang har vi mistet en af vore mere vidt-

favnende og særprægede personligheder. Det ville være synd mod hele hans gemyt ikke også at mindes de mere barokke sider af hans væremåde, som de f.eks. afspejles i følgende to episoder:

Under kørsel, en 4-5 personer i hans tjenestebil qua forsvarlets jagtbestyrer, ad de lange linier i Borrislejrens øvelseterræn, passerer vi et advarselskilt, og lidt efter bemærker een af de tilstedeværende, at vi kører i et område, hvor der netop nu skydes skarpt med lette våben. »Åhr - de kan sgu alligevel ikke ramme!« var svaret. Og det kunne »de« nok heller ikke, for vi slap da igennem.

Værre, næsten, ved en anden lejlighed, et kort arbejdsmåltid i en vestjysk krostue. Det er søndag. Krostuen er fuld, og det summer med lokalt tunge mål, da generalen med slet dulgt fryd og rungende stemme, der kan høres hele lokalet igennem, fastslår: »Jamen, kan man da forestille sig noget mere grimt og trist end sådan en vestjysk stationsby?« Da, om ikke før, dukkede i hvert fald undertegnede hovedet...

Ng. 68409 Schl.

Niels Bjerre Ladegaard

Vi har mistet et af vore trofaste medlemmer, Niels Bjerre Ladegaard, der blev 78 år. Han var en af initiativtagerne til oprettelsen af vor afdeling her i Fredericia, og han var et trofast medlem.

Niels havde et langt og aktivt liv. Hans arbejde mod nazismen begyndte, allerede da de første antinazistiske emigranter kom til Fredericia efter Hitlers magtovertagelse. Han var med i modstandsbevægelsen fra første færd, og han måtte gå under jorden i 1943. Gennem hele hans lange liv var han utærlig og aktiv, fagligt, politisk, i modstandsbevægelsen, og han fortsatte som pensionist med at tage sig af pensionister, samtidig med, at han gav en hånd med i vort arbejde.

Æret være hans minde.
Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Fredericia afd.

Einar Andersen

Tidligere kriminalkommissær Einar Andersen er død i Athen, 73 år. Einar Andersen begyndte ved ordenspolitiet i København i 1932 og blev året efter kriminalbetjent. Han virkede i Sønderborg, Fredericia og Helsingør og kom i 1942 til sikkerhedspolitiet, hvor han året efter blev chef.

I den stilling fik han forbindelse med Øresunds-tjenesten og deltog i arbejdet her med at bringe eftersøgte til Sverige. Da Erling Kjærs rute blev stoppet, blev Einar Andersen chef for Øresunds-tjenesten. Han var da, i februar 1944, selv kommet til Sverige. Fra det år deltog han i forsendelsen af våben til Danmark, og han blev sekondløjtnant i feltpolitidetachmentet i Den danske Brigade. Han fortsatte efter krigen i efterretningstjenesten, blev kriminalassistent i Glostrup og siden kriminalkommissær samme sted.

Kristian Klausen

Det smertede dybt at modtage det triste budskab, at Kristian Klausen den 20. januar 1982 var afgået ved døden i en alder af 68 år. Tankerne går tilbage til den store, stærke havnearbejder fra Aalborg, som jeg lærte at kende under opholdene i Horserød, Frøslev og Alt Garge, hvor han med sin ro og besindighed medvirkede til at holde viljen oppe til at overleve trods al modgang.

Ikke mindst det sidste sted var hans ukuelige optimisme velgørende. Hertil kom, at man i Kristian havde en god kammerat, der trods opholdet i KZ-lejren, der også mærkede ham, altid viste omsorg og hjælpsomhed overfor sine lidelsesfæller.

For ca. 3 år siden måtte han opgive sit hverv som kasserer i havnearbejdernes fagforening. Tidligere medfanger og Aalborg's arbejderbevægelse har mistet en god kammerat og ærlig forkæmper for de små i samfundet.

Æret være hans minde.

Robert Dahl

Tak til Erik Beermanns venner og kammerater

Mine døtre, mine børnebørn og jeg takker alle, der har tænkt på os i vor store sorg ved min elskede mands bortgang.

Ova Beermann

Ruth Outze

Ruth Outze blev 68 år. Hun var enke efter chefredaktør Børge Outze, der stiftede dagbladet Information og var i dets redaktion indtil sin død for et par år siden.

Ruth Outze var den, der gennem sin sikre styring af hjemmefronten var med til at gøre det muligt for Børge Outze at leve livet farligt under besættelsen og travlt efter befrielsen, i sine seneste år plaget af dårligt helbred.

Hun blev i Danmark, da hendes mand under krigen måtte flygte til Sverige, og hun fødte den yngste af parrets to døtre, mens han var væk.

Venner fra modstandsbevægelsen var ved at søge at sikre Ruth Outze et trygt otium, da hendes sygdom blev forværret. På Rigshospitalet udåndede hun, netop som hun udførlig havde talt med sine døtre om, hvordan hun ønskede at blive begravet.

Modstandsmand og pilot

Fhv. salgschef Valdemar Kanstrup, Ølbyvej 32, Struer, blev 62 år.

Valdemar Kanstrup var fra Dronninglund og arbejdede i sine unge år i København.

Under krigen gjorde han en prisværdig og uselvisk indsats i kampen mod den tyske besættelsesmagt i hovedstadsområdet. Blandt andet kan mange danske jøder takke Valdemar Kanstrup for, at de blev reddet til Sverige i tide, inden tyskerne fik fat på dem. Han var også aktiv i den direkte væbnede modstandskamp.

Under en lastbil-transport af våben blev Valdemar Kanstrup taget af tyskerne, sendt i fængsel i København og kom kort efter til Frøslev-lejren. Derfra blev han deporteret til koncentrationslejren Dachau, hvor han var i 11 måneder, indtil han mod krigens slutning blev hentet hjem til Danmark med De hvide Busser. Han forvandt aldrig de sår, kz-opholdet gav ham.

Men med ukueligt gå-på-mod blev han efter krigen tilknyttet det britiske luftvåben, Royal Air Force, som pilot, hvilket blandt andet bragte ham til den dengang nydannede stat, Israel.

Senere blev han ansat som pilot for den berømte luftfotograf Sylvester Hviid Jensen, hvorefter han arbejdede en periode med ledelsen af flyvepladsen i Herning.

Valdemar Kanstrup var et usædvanligt venligt menneske, som alle holdt af at omgås. Han havde en fantastisk evne til at fortælle om de mange - både gode og dårlige - oplevelser i sit liv. På baggrund af de voldsomme erfaringer fra kz-opholdet i Tyskland, fandt han egentlig de fleste af nutidens problemer relativt små.

August Okholm

Så forsvandt atter en god kammerat, August Okholm, den næstsidste i Esbjerg, fra Sachsenhausen. Han var en af de stille i landet, som ikke gjorde sig bemærket for offentligheden, men dog en af dem, der var med til at præge bybilledet.

Hver dag kl. 9.30 gik August i banken med penge og checks for en af byens tobakshandlere. Borgerne kunne stille deres ur, når August kom med sin lille hund, der fulgte ham trofast, hvor han gik og stod. Han havde altid et venligt ord på læberne. Aldrig var han i dårligt humør, samtidig en gæstfri kammerat. Han var en meget god mand, og han gav hvert år et beløb til Dansk Røde Kors.

Æret være dit minde.

DN 75.119. Willy Andersen
Esbjerg

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N. (01) 35 50 12.

Næstform.: Peter Møller Madsen, Vesterbrogade 118, 2. tv., 1620 København V. (01) 31 77 34.

Sekr.: P. Nielsen, Bjernedevej 40a, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.

Kass.: Bernt Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, giro 5 11 79 17.

Bestyrelse: H. Davidsen, Frode Toft, Hans Andersen, Axel Lauritzen, Lillian Olsen, Birgit Fischermann, Jørgen Lind, Solveig Skjøtt, Rich. Andersen og Arvid Hemming- sen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev (03) 86 55 59.

Kass.: Johs. Damsgaard, Herninggade 1, 2100 København Ø. (01) 42 55 72.

Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej 25, 5000 Odense. (09) 12 71 99.

Århus: Håkon Thomsen, Søndervangen 20, 8260 Viby J. (06) 14 53 95.

Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000 Aalborg. (08) 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fg. fmd.: Poul Nielsen, Bjernedevej 40 A, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.

Kass.: Agner Vennike, Præstelængen 19, 2400 København NV. (01) 10 72 60. Giro 58 718.

Socialsekretær: Otto Laugesen, Dragstrupvej 118, Ml. Jølby, 7950 Erslev Mors. (07) 74 16 64.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N (01) 35 50 12.

Kass.: Anna Strunge, Musvågevej 20, 8210 Århus V. (06) 16 98 12.

Kbh. afd.: Kontor: Nygårdsvej 52, 2100 København Ø (01) 20 44 68. Åbent mandag-torsdag kl. 10-14, fredag kl. 10-12.

Fmd.: R. Bonde Larsen, Marievej 7, 2740 Skovlunde. (02) 94 99 04.

Kass.: Villy Lauridsen, Rørsangervej 66, 2400 København NV (01) 10 03 09.

Socialsekretær: Carl Nommels, Kostenborgvej 23, 2650 Hvidovre (01) 75 00 67.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Erik Lorentzen, Elbagade 43, 2300

København S (01) 55 12 64.

Kass.: Kurt Jacobsen, Dyrehavegårdsvej 15, 2800 Lyngby (02) 88 17 21.

Socialsekretær: Kaj Wadsbach Petersen, Lundeberggårdsvej 228, 2740 Skovlunde (02) 94 44 92.

Esbjerg afd. Fmd.: Viggo Hansen, Palnato- kes Alle 19, 6700 Esbjerg. (05) 14 27 58. Kontor: Centret, Skolegade 53, 6700 Es- bjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Fredericia afd. Fmd.: Oskar Larsen, Indre Ringvej 199,2, 7000 Fredericia, tlf. (05) 92 58 33. Kontor Kongensgade 31 A, tlf. 93 29 73, åbent hver onsdag kl. 14-16.

Odense afd.: Øster Stationsvej 21, 5000 Odense C.

Fmd.: Richard Andersen, Giersingvænget 24, 5220 Odense SØ. (09) 15 98 27.

Kontoret er åbent hver onsdag fra kl. 10-12, men ikke om eftermiddagen. Tlf. 13 88 45. Herudover træffes kontorets leder på tlf. 16 31 93.

Sydfyns afd.: Louis Artell, Kirkevej 6, 5892 Gudbjerg. (09) 25 18 29.

Aksel Jørgensen, Varnæsvej 33, 5700 Svendborg. (09) 54 12 29.

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskræn- ten 3, Ganløse Bund, 2760 Måløv. (02) 18 30 46.

Aalborg afd.: A.J. Jørgensen (Åbo), Lem- vigvej 67, 9220 Aalborg Ø. (08) 15 70 82. Centrets adresse: Østerbro 38, 9000 Aal- borg (08) 12 16 19. Åbent tirsdage 10-12, torsdage 10-12 og 14-17.

Århus afd.: Alfr. Bertelsen, Fuglebakkevej 130, 8210 Århus V. (06) 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. (06) 16 63 18. Åbent mandag- fredag kl. 9-12 (sociale sager). Kammerat- ligt samvær tirsdag og torsdag kl. 14-17.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Gartner Christen Karstensen, Stadi- onvej 20, Øsby, 6100 Haderslev. (04) 58 41 65.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62, 8900 Randers, tlf. (06) 42 67 22.

Randers afd.: Else Axelsen Drejer, Kristrup- vej 21a, 8900 Randers. (06) 42 17 70.

Kass.: Jenny Fuks, Herman Stillingsvej 68, 8900 Randers. (06) 42 63 61.

Region I: Frits A. Lybek, Ahornvej 5, 9575 Terndrup. (08) 33 57 58.

Kass.: Willy Nielsen, Sofiedalsvej 89, 9200 Skalborg. (08) 18 43 29.

Århus afd.: Tonny Johansen, Hangøvej 2, 8200 Århus N. (06) 10 15 19.

Kass.: Elisabeth Thorsen, Irisvej 2, 8400 Ebeltoft. (06) 34 17 82.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER PÅ SJÆLLAND:

Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse. (02) 48 56 74.

Kass.: Helge Brinch, Tåstrupgårdsvej 153, 1 tv., 2630 Tåstrup, tlf. (02) 52 01 25.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Vesterbrogade 118, 2. tv., 1620 København V. (01) 31 77 34.

Kass.: Axel G. Nielsen, Spangevej 36, 8700 Horsens. (05) 62 24 50.

HORSERØD

Fmd.: Heinrich Davidsen, Kastрупvej 90, 2300 København S. (01) 55 34 99.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fg. fmd.: Jørgen Lind, Stavnsholtvej 38, 3520 Farum. (02) 95 11 15.

Kass.: Ib Lærche, Immerkær 25, 2. tv., 2650 Hvidovre. (01) 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN
Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N. (01) 35 50 12.

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22, 5000 Odense C. (09) 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128, 5240 Odense NØ. (09) 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bag- sværd. (02) 98 11 77.

Kass.: Ingeman Berthelsen, Landlystvej 72, 2650 Hvidovre (01) 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Fischermann, Toftekærsvvej 28 C, 2820 Gentofte. (01) 65 82 12.

Kass.: Moses Katznelson, Spurvegården 30, 2650 Hvidovre. (01) 75 37 05.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8592 Anholt by. Henvendelse til: Alfred Bertelsen, Fugle- bakkevej 130, 8210 Århus V. (06) 16 63 18.

Kegnæs: Ejers af Kammeraternes Hjelpe- fond. Se øverst bladets side 2.

»Nors Hovedgård:« Selvejende institution. 12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors, 7700 Thisted. Henvendelse: Alex Binnebal- le, (07) 98 11 95 eller Otto Laugesen, (07) 74 16 64.

Smidstruphytten: Ejers af Gestapofangerne på Sjælland. 4 senge. Henvendelse til: Sol- veig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Vær- løse (02) 48 56 74.